

UNIVERSUL LITERAR

C. BACALU: Cartier tătăresc.

SALONUL OFICIAL

In acest număr: G. BOGDAN DUICA, D. GUSTH, ION PILLAT, M. CELARIANU, AL. LASCAROV MOLDOVANU, ARTUR ENAȘESCU, G. TALAZ, ANATOLE FRANCE, GIL. CARDAS, ȘT. DIMITRESCU, FLORICA MUMUIANU, C. I. ȘICLOVANU, VIRGINIA GHEORGHIU, N. N. TONITZA, B. CECROPIDE, PERPESSICIUS. Buletin bibliografic de AL-SADI IONESCU.

An. XLII, Nr. 23.

6 Iunie 1926.

Lei 5.

Povestea Maicii Domnului

Poem din „Biserica de altă dată”

ADORMIREA

Cum cădea în sat amurgul peste-ogrăzi și peste șare,
A ieșit cu luna plină Heruvimul din pădure.

Ștan speriat copii cu vite și-au țipat de spaima lui...
Liniștit o luă pe coastă, pe sub plopii drumului.

Au foznit ea de furtună, fără vânt în Irunză, plopii.
Luna tremură devale roate mari în iazul popii.

S'a oprit la casa veche unde drumu'și face cruce,
Creștinește, la răspântie și întârzie pân'se duce.

A bătut în lemnul porții de stejar, de două ori:
Singură se trase poarta și primi pe călător.

Câinele urlă odată lung, apoi doar mârâi —
Heruvimul pentru-atâta însă pasul nuși grăbi.

Maica Domnului, ca'n vremuri sta cu lucrul la fereastră;
O trezi în raza lunii, lin, aripa lui albastră.

Strânse iia începută, toate grijile le strânse,
Strânse zilele trăite, cu șirag de lacrimi plânse.

La icoane ea aprinse cuvios o lumânare --
Până'n temelii de suflet o cuprinse pace mare.

Se'nchină lui Săn Nioară lui Săn Ion, ei cei mai drag,
Se gândi la Fiu 'n ceruri și la câinele din prag.

Își udă ea totdeauna toate gâsțele de nalbă,
Se gătu ea pentru noapte cu cămașa cea mai albă,

Netezi coarșaful bine, să nu facă nici o cută
Pânza inului curată ca și viața ei trecută

Se culcă stioasă'n patu-i strâmt, ea pe o năsalie,
Și-adormi rugând pe Domnul, lângă Fiul ei să fie.

INALȚAREA

Pe miriști, cer de toamnă a năvălit în vară,
Lumina lasă aur pe coarnele de plug,
Pe boii suri ea praful, pe fierul de pe jug,
Pe brazdele de umbră din care, albă, zboară

O brazdă plutitoare, purtând amurg în cioc
Cătușelor pitite sub dealuri de sineală...
Plugarul stă cu talpa înfiptă'n indoială:
Comoară e? căci vede o limbă ea de foc

Sporindu-și jărăgăinul pe țarini și albastră
Suind precum se suie din hornuri, iarna fum,
Cădelnițara erinii cătușie de parfum,
Și s'a deschis în ceruri, prin nori de-argint, fereastră.

Și zugrăviți ca'n lemnul din vechi troițe, iată
Pe Duhul Sfânt, pe Tatăl, pe Fiul — câte trei,
Și iată pe Maria urcându-se la Ei,
Pe scara unei raze ea dânsa de curată.

Tărănuși face cruce cu dreapta și se'nchină
Smerit cum se cuvine icoanelor. Apoi
Pornește brazdă dreaptă cu'n plug cu patru boi.
Pe când ușor se pierde Maria în lumină.

MREAJA

Vezi, raiul e o casă din Mușcel,
Tot prin livezi de stele sui la el.

O casă albă cu ferestre mici,
In care îngerii sunt rândunici

Și sufletele stau în cuibul lor
Ca pui golași sub strășină de nor.

Din când în când o rândunică-i ia
Să'nvețe sborul cerului cu ea.

Și Maica Domnului stă în pridvor.
Se bucură de cel mai simplu sbor.

Stă în pridvor, lucrează un năvod
Cu care o să mântue norod.

Iar Dumnezeu și Duhul Sfânt și Fiul ei,
In casă, stau la masă câte trei.

Vorbese de murele de pe pământ,
Ca gospodari chivernisiți ce sânt.

Vorbese de rodul viei, de-anul bun
De prin podgorii cu livezi de prun.

Pe Maica Domnului o doare inima,
Căci mreaja mântuirii se gătea.

Se-apropie înfricoșat județ;
Acolo doar pe suflet să pui preț

Lung trâmbița din urmă a sunat
Pe ceruri ca un tunet depărtat,

Și drepții vin acuma câte doi,
In straie albe ca în sat la noi

Când merg flăcăii 'n târg să tragă sorți
Moș Pătru strajă stă la patru porți. —

Cu șgomot surd se'nchide poarta grea,
Afară gloata răilor gemea.

La Scaraoschi arde în cuptor
Foc blestemat, pârjol dogoritor.

Le face Necuratul doar un semn.
Ca pâini îi ia lopata lui de lemn.

Cu furca dracii mai mărungi împung
Iar vactele lor la rai ajung.

Aude Maica plânsul tuturor;
Se-aplecă blând prin stâlpii din pridvor

Destășură năvodul și îl lasă
Să cadă printre stele ca o plasă.

Alunceă pe Calea Robilor.
De zodii s'a ferit tremurător.

Mătasa lui e-argint curat la lună,
E aur când dă soarele ș'apună.

Și ea scobari și mreue de pe Olt,
A pescuit în mreajă iadul tot.

Cine-a rămas în plasă, e scăpat —
Cine-a scăpat din ea, e blestemat...

Mario, care scapi păgâni și hoși,
Asvârle iar năvodul dacă poți!

Mario, mreaja și-o aștept de ani,
Eu, robul Tău Ion dela Miorcani!

Mărturisire

de G. BOGDAN-DUICA

Scrisă pentru acel mic număr de suflete, care mi-au dat probe că se interesează de scrierile mele istorice, critice..., printre care se află și *Perpessicius*, vinovatul că o scriu...

Cetisem doară pe Riuceanu, în clasa a IV-a primară, cu dascălul venerabil Cioflec; cetisem ceva sosit din București. În școală ni se făcea control, cerându-ni-se rezumatul broșurilor. Eu resumam prost; excelent resuma un oarecare Stăncioiu din Vlădeni, un ciung cu memorie bună, fărăn.

Dar în clasa I-a a liceului (dela Brașov) ne veni I. C. Tacit, licențiat dela București, fost coleg, la Universitate, cu Sp. Haret și Gr. Tocilescu. El mi-a pus în mâini **Poesiile populare** ale lui V. Alecsandri, ediția de la 1866. A fost întâiul foc de plăcere estetică, de mirare. În orașul nostru se mai auzeau doar colindele și frozii; balada nu exista; doina era re-

dusă, prostituată. Era de ce să mă mir!

După doi ani scriam versuri (Nădăjduiesc că niciunul nu se va descoperi!); și — eram deci bine pregătit să înțeleg și să cânt poezia războiului de independență, care trecea munții zi cu zi, venia deodată cu marfa și cu negustorii încă mulți și meruți trecători pe valea Prahovei.

De copil, deci, capul mi se întorsese spre București. Și de această dulce boală sufar și astăzi, când privesc cu ochii triști exilul meu la Cluj.

Acestatea sunt pe scurt, indicații despre cum s'a născut în mine interesul pentru literatura principatului.

Dar interesul pentru istoria literară?

Eram prin clasa a VI-a. Din clasa a VI-a începusem a simți frumusețile literaturii germane. Traduceam cu d. G. Ebeladin, un Bucovinean care din norocire, trăește încă în Bra-

Romaniță

Albe flori
Flori mici
Inflorite 'n zori:
Flori de romaniță,
A trecut pe-aici
O micuță față,
Și-afi stropit-o toată
Cu rouă curată
Pe alba-i rochiță;

Și i-afi dat în cale
Val de mirodenii
Albe mici vedenii,
Gingași năsturici
Cu rouă 'n petale.
In aroma voastră
Vesele ei krese
Și spre zări albastre
Ca voi înfloresc,

Romanițe albe,
Faceți-ă voi salbe
Viselor ei dalbe,
Să rămăe 'n lume
Tot ca voi curate,
Bine să se 'ndrume
Pe căi fermecate
Și să-i rădă 'n Soare,
Dragi mărgăritare.

G. TALAZ

C. MIHAILESCU: ANGELUS

Salonul Oficial

sov. Pe *Der Taucher* al lui Schiller îl învățasem pedearostul...

Pe *Lessing* l-am împrumutat apoi dela biblioteca liceului săsesc, să-l sorb într-o sară. Dat-am și de *Laokoon*! Era o descoperire prin care mă mișcau greoiu...

Pentru ce n'as ceti, însă, și o istorie literară? Românească? Nu se pomenia pe atunci, pela 1880/82. Să mi se dea una germană! Biblioteca al liceului român era profesorul dr. Buzoceanu. Când vorbea umfla bucele da în lături cu mâna, gest de repulsie și de îndemn la proprie alegere a cărților ori și de plictiseală, mai știu eu... „Alege și tu de-acolo, dulapul este deschis, alege ce vrei etc”. Aleg: *Geschichte der deutschen Nationalliteratur*... Despre autor nu auzisem până atunci. Câteva volume! Acasă, bătae de cap: greu de înțeles, greu de tot: încep a ceti pe sărite; dau și de texte la înțelesul meu și tot trag folos. Fusesse *Gervinus*! Foarte târziu, în Germania aflaiu că pe *Gervinus* specialiștii nemți îl citeau după ce dau doctoratul cu ajutorul altor cărți mai puțin profunde! Și tocmăi eu eram să fiu năzdrăvanul de a-l înțelege din clasa a VI-VII-a a liceului din Brașov!

Nu pot vedea clar, dar vag simt că *Lessing* și *Gervinus* mi-au trezit predilecțiile pentru cercetarea istorică: Părinți mari ai unui copil, care față de ei este încă

G. BOGDAN-DUICĂ

București, 20 Mai 1926.

Ființa și menirea academiilor

de D. GUSTI
Membru al Academiei Române

Discursul de recepție al d-lui D. Gusti: Ființa și menirea Academiilor, rostit în ședința solemnă a Academiei Române din 1923, și din care ne îngăduim a extrage acest fragment de actualitate, privind Academia noastră — constituie o frumoasă evocare a istoriei acestor instituții savante.

D-l D. Gusti pornind de la Academia lui Platon, stărne asupra Academiei ideale („Colegiul operei de 6 zile sau Casa și Institutul lui Solomon”) preconizată în „Noua Atlantidă” a lui Bacon, asupra meritelor lui Leibniz care la 21 de ani preconiza Academia Universală, și epilogheză îndelung asupra noului spirit ce trebuie să anime Academii, devenite în zilele noastre, Academii militante, Institute Naționale.

Tabloul schișat până acum al unei Academii perfecte pune în adevărată lumină ființa și menirea Academiei Române.

Prin regulamentul sancționat de Locotenentul Domnescă în 1866, „Societatea Academică Română” fu consfințită legal, ca reprezentanță oficială anticipată a unității de azi și ca depozitară culturală a nescinsului dor secular de Unire a tuturor Românilor; prin art. 2 al acestui Regulament profetic se arată cu nespusă hotărâre, că pentru „Societatea Academică Română” nu există hotare nedrepte politice și geografice, căci el prevedea ca membri ai Societății: 5 Români de peste Milcov, 4 de dincoace de Milcov, 3 din Transilvania, 2 din Banat, 2 din Maramureș, 2 din Bucovina, 3 din Basarabia și 2 din Macedonia.

Academia Română a fost însă nu numai fidelă misiunii ei naționale, un forum patriotic, care prin membrii din toate punctele locuite de Români avea plasate pretutindeni sentințele neadormite pentru a veghea la întreținerea și exaltarea focului sacru național, ea a avut în același timp o neîncăjuns de preșină activitate, care păzind proporțiile convenite pentru o națiune tânără în plin avânt de renaștere culturală, poate rivaliza și fi comparată — îndrăznim a afirma, fără teamă de exagerare — cu activitatea celor mai de seamă Academii ale lumii.

Pentru a nu vorbi de ședințe solenne, concursuri și premii, de comunicări, memorii și publicații, Academia Română îi revine onoarea a fi dat Tării prima bibliotecă publică europeană, unice colecții de manuscrise, de documente, de hărți geografice, stampe și portrete și o minunat de bogată colecție numismatică.

Prima grijă a Academiei dela întemeierea ei până azi, a fost și va fi și în viitor cercetarea și dezvoltarea Limbei noastre, care, după geograful Hoffmann, citat de primul președinte de onoare al Academiei, Regele Carol I, în cuvântarea de deschidere a ședinței solenne ținută cu prilejul jubileului de 25 ani ai Academiei (1 Aprilie 1891): „Limba română zicea Hoffmann, este atât de bogată, încât, dacă s'ar cultiva, ar merita să fie limba a tot genului uman”.

Potrivit acestui prim program Academia a întocmit, după cum se știe, lucrări întinse privitoare la limbă, ortografie, gramatică, folklor, texte și bibliografii vechi care și-au găsit încoronarea în „Etymologium magnum Romaniae”, azi, Dicționarul Limbei, în curs de apariție, și care, când va fi terminat, va merita să fie închinat aceleia care l-a patronat, Regelui Carol I: în memoria et honorem regem.

După Limbă, cum era și firesc, Academia a consacrat activitatea ei — de care poate fi mândră — Istoriei Naționale, organizând studii, publicații și monumentală colecționare de documente privitoare la Istoria Românilor.

Mai târziu, în mod sporadic, Academia absorbită cu lucrările sale asupra Limbii și Istoriei, a întreprins și cercetări științifice proprii, cum au fost bunăoară, observații meteorologice, cumpărarea de instrumente și instalare de diferite observatorii în țară, cum este, de dată mai recentă, explorarea arheologică a Dobrogei cu Eștria și cetățile Ulmetum, iar acum de curând, prin intervenția ei energetică a salvat observatorul de astro-

BURĂDESCU: PORTRET
Salonul Oficial

nomie, de renume european, dela Nistru, din Basarabia.

Însfârșit, prin crearea școlilor din Paris și Roma, ce se datorează exclusiv inițiativei Academiei, s'a extins sfera ei de influență departe, în străinătatea clasică.

Este bine a reimpodăbă amintirii noastre câteva date, cunoscute de altfel, și care din lipsă de timp sunt departe a fi complete, azi, când avem norocul a trăi o nouă epocă din viața neamului, și când toate forțele trebuiesc încordate pentru a da fericeite soluționări politice a existenței noastre naționale strălucirea unei noi renașteri spirituale.

Înlănțuind prezentul ilustru trecut, noui obligații se impun. Academia Română trebuie să se înarmeze pentru o acțiune și mai concentrată, și mai avântată, și mai puternică decât a fost până acum.

Căci ea trebuie, în sfera ei de acțiune, să consolideze și să consacre succesul politic al zilei printr'o înălțare și prosperitate a culturii naționale sub specie acternitatis.

Vieța unei națiuni este împodăbă cu frumusețea nui adânc sens etic; națiune înseamnă un ideal cultural de realizat; ea este deci un principiu de comunitate a muncii culturale.

Cu cât cultura națională este mai dezvoltată și mai originală, cu atât mai adevărat și profund este sentimentul comunității muncii culturale, deci ehitul de cimentare a unității naționale.

Dacă este așa, atunci Academia Română este părtașă la înfriparea și crearea Națiunii, reprezentând în același timp o repetiție în ordine culturală a Națiunii, pentru totdeauna una și indivizibilă, și veșnic frământată de nostalgia realizării maxime a ei însăși.

Accasta fiind menirea Academiei, ca Institut Național, ea va trebui să aducă unele revizuri organizației sale interne și, în cadrul actualei Constituții, să facă unele retușări de Statut pentru a se apropia și mai mult de „Academia perfectă”.

1. Potrivit principiului Academiei active și militante, ar fi de dorit ca în viitor să se dea o mai mare însemnătate secțiilor în viața generală a Academiei noastre; munca intensivă din sânul sec-

Prolog de poem

Încege-voi fruntea-mi cu anticul pin,
Și-alături de-al vieței harac,
Mări-voi vlăstarul de sânge latin,
I'odoaba pământului Dac!

Cânta-voi norodul de aprigi ciobani,
Semeși la făptură și chip,
Oștire de cușme, pe ochi de vultani,
Cât stele sub cer și nisip!

Pe corzi oșelite de-al slăvei prinos,
Chema-voi întregul trecut!
Cuvintele-mi sune, zbucnind furtunos,
Ca lănci repezite pe-un scut!

Din bruma de secol, neam falnic te chem!
Svâcnească-mi azi pieptul, sălbatic!
Și cântu-mi de slavă să depene'n ghem
Fășii din azurul Carpatie!

ARTUR ENAȘESCU

AUREL CIUPE: PORTRET

Salonul Oficial

fiilor să se desfășoare în ședințe săptămânale prin participarea regulată și obligatorie a membrilor lor pentru comunicarea unor rezultate personale, noi, pentru punerea la punct în mod critic a celor mai noi cercetări din alte părți ori pentru organizarea lucrărilor colective de specialitate (cum ar fi între altele, pentru a aminti pilda Academiei ungare: editarea de clasici, de tratate mari științifice ori de dicționare enciclopedice).

2. Dacă fiecare secție va avea vicaș și acțiunea ei proprie, eforturile lor, cooperând pentru un scop comun, vor trebui coordonate în ședințele plenare.

3. Numărul secțiilor Academiei va trebui să fie mărit, căci Academia nu poate împotriva spiritului vremii, să excludă din sânul ei științele sociale și pe cele filozofice.

Nu trebuie uitat, că una din cele mai vechi societăți românești, care s'ar putea considera ca o venerată străbună a Academiei, se intitula în 1795 „Societatea filozofică a Némului Românesc în mare Prințipatului Ardealului”.

Științele sociale sunt dealfel și azi prevăzute în secția istorică — celui ce vă vorbește i s'a făcut cinstea a fi ales în această secție ca sociolog —, științele sociale sunt însă prea importante și prea

dezvoltate, numărul lor prea mare și formează un tot științific caracteristic, pentru a putea fi considerate ca o simplă anexă la alte științe: științele juridice, economice, statistice, etnologice, politice, religioase, sociologice cer dreptul la o existență autonomă, și nu numai la una tolerată și miluită.

În această ordine de idei amintim că ilustrul academician dispărut, D. Sturdza, — căruia Academia îi datorește o bună parte din tradiție și renume — a făcut într-o ședință plenară a celei de-a doua conferințe a păcii, ce a avut loc în 1907, la Haga, „Propunere pentru înființarea și organizarea unei Academii de drept internațional”, cu reședința în Haga — propunere ce a avut un mare răsunet pe vremuri.

Academia de drept internațional se va inaugura solemn abia la 14 Iulie din acest an, în palatul păcii din Haga.

Avem dreptul să fim mândri de succesul strălucit de azi al realizării unei idei emise de un academician român în fața unui arcopag mondial, acum 16 ani!

Cred că n'ar face impresia unei inovații îndrăznețe și pripite, ca să între în Academia Română, științele, pe care, prin însăși definiția și natura ei o Academie trebuie să le cuprindă, și pentru care în 1795 în Ardeal se înființase chiar o societate specială, iar în 1907 se propunea

Vecernie

Dar dece cerșetorii au căzut la pământ,
Biciuți cu toaca
Bate în crucea Mântuitorului?..

Stol de fecioare, cu ochi plumburii
Es de prin curși și pornese cu beteli
Și cu bocete la grădina lui Iosif.

Pe El L'au jertfit primăvara,
Și astăzi amurgul condeiază cu foc
Icoana cu faptul Golgotei.

Si, părăsită, ca orice femece, Maria
Plânge, cu fața cu ceara
În zăbrance negre.

Dar fetele nu știu să bocescă:
Mai mult cântă, cu glasuri de muzică rece,
Doar Iosif împunge pământul
Cu răcnete scurte.

Iar când va fi vânăta seara,
Cu crepul înstelat de ciudate lumini,
Se va scurge convoiul cu Domnul.
Greul ocolit pe poteci, prin grădini,
Și-un om îi va duce pe brațe medalia
de spini.

MIHAIL CELARIANU

de un fost membru al Academiei noastre întemeierea unei Academii speciale la Haga.

4. Dar Academia Română mai are o lacună simțitoare de împlinit; ea a fost totdeauna o instituție culturală, și nu numai o asociație științifică; știința este nu numai un element al culturii, celălalt este Arta.

Ei bine, dacă dela început Academia a numărat printre secțiile ei una literară, ea nu poate refuza să i se alăture și una a Artelor.

Dealfel aceasta ar fi și conform spiritului actualilor Statute, care prevăd că secția literară are a se ocupa... „și cu chestiunile de belle-arte”, apoi... „a încuraja și recomanda spre premiare operele literare și artistice meritorii”.

În acest chip revizuirea statutelor Academiei noastre ar însemna, propriu zis, o precizare a lor, iar „reorganizarea” ei n'ar fi decât aplicarea spiritului în care au fost concepute.

5. Este de reținut numai necesitatea unei noi regrupări repartizări și clasificări de secții, ori de noi subsecții în cadrul actualilor secții care să facă posibile lucrările lor.

Principiul de constituire a secțiilor ori a subsecțiilor nu poate fi altul decât acel de omogenitate a specialității membrilor ce le compun, pentru ca prin coeziunea acelorăși interese și preocupări științifice și artistice lucrările Academiei să dea un maximum de rod.

În tot cazul este de dorit — aceasta reiese ca o recapitulare firească a expunerii noastre de până acum — ca viitoarea reorganizare a Academiei să cuprindă trei mari secții: I. secția științelor matematice, a științelor fizico-himice și a științelor biologice (naturale și medicale); II. secția științelor istorice, a științelor filologice, a științelor sociale și a științelor filozofice și înșfârșit, III. secția Literaturii și a Artei (muzică, sculptură, pictură, arhitectură).

Dormeam adânc

Dormeam adânc, cu inima toată
Și nu te-am văzut
Când ai trecut
Prin lunca întinsă și lată.

Dormeam adânc, cu inima toată
Iar cântecul tău
Prin sufletul meu
Parcă n'ar fi trecut niciodată.

Visam cum vântul în trifoi
În vârtej se-oprea
Noroc își căuta
Într-un trifoi cu patru foi.

Și parcă erau pentru mine
Fântânile seci
Pădurile reci
Și nicăeri nu-mi era bine

Dormeam cu inima toată, adânc.
Și n'am simțit
Pașii cu cari ai venit
Intrându-mi în gânduri, adânc.

Dormeam adânc, cu inima toată
Și n'am auzit
Când te-ai lovit
De dragostea mea toată.

FLORICA MUMULANE

Definiția dintre secții nu va fi rigidă; oricând, după nevoi, ele putând colabora împreună, când lucrările întreprinse vor impune aceasta. Fiștește că noua reorganizare va atrage după sine și o mărire corespunzătoare a numărului membrilor Academiei.

6. Academia fiind o instituție culturală reprezentativ națională, ar fi de dorit ca ea să aibă un contact mai intim cu opinia publică prin comunicări regulate publice, la ore când publicul poate veni, asupra ultimului stadiu ori a celor mai noi mari descoperiri ale gândirii și progresului științific, care frământă și dau semnatura epocii în care trăim.

De sigur, nu poate intra în sarcina Academiei, ca ea să întreprindă opera atât de utilă a popularizării științelor și nu poate fi de demnitatea ei ca să fie turburată de ambiția popularității.

Academia servește Adevărul și Frumosul cu exclusivitatea oricărei alte tendințe și ea nu urmărește decât un respect și o considerație bazată pe încredere în menirea ei.

Totuși, dacă știința are secretele ei, ea nu este un secret pentru nimeni. Știința este a Națiunii, care trebuie să fie întretinută și luminată în mod regulat asupra marilor probleme ale timpului.

7. Însfârșit Academia Română va trebui să participe efectiv la lucrările Academiei Internaționale, cu care să rămână în cea mai strânsă colaborare, căci națiunea română, prin Academia ei, are datoria să vorbească și dreptul să fie ascultată pretutindeni, unde sunt în joc prerogativele conștiinței științifice universale.

Trebuie să se înțeleagă mai mult decât până acum, că națiunea trimițând la adunările internaționale pe ambasadorii ei științifici, săvârșește un act elementar de manifestare a onoarei naționale.

D. GUSTI

Revolta îngerilor

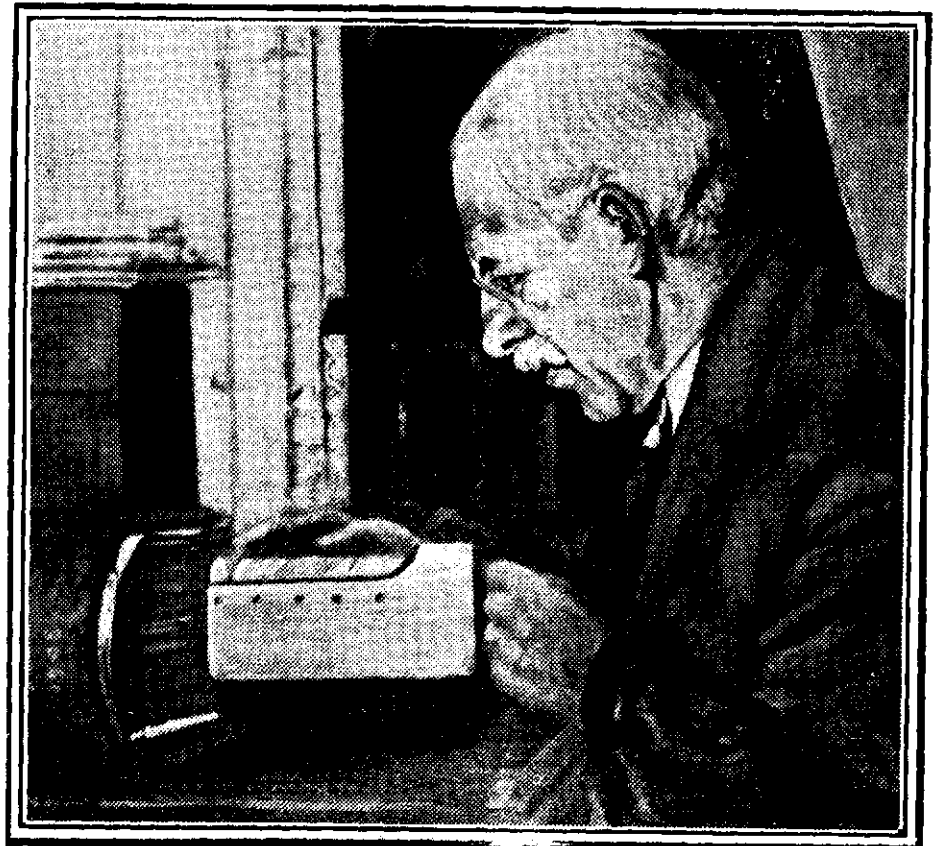
ANATOLE FRANCE

Manuserisele constituiau fără îndoială cea mai mare bogăție a acestei imense colecții. Se aflau mai cu osebire corespondențe inedite de Cassendi, de părințele Mersenne, de Pascal, care aruncă noui lumini asupra spiritului secolului al XVII-lea. Și n-ai îngăduit să uităm Bibliile ebraice, talmudurile, tratatele rabinice, imprimare și manuscrite, textele armenesti și samaritene pe piele de berbec și pe tablete de sicomor în fine toate exemplarele antice și prețioase culese în Egipt și în Siria de către faimosul Moise de Dina și pe care Alexandre d'Espervien le achiziționase pe un preț de nimic până în 1856, când savantul în studii ebraice a murit de bătrânețe și mizerie la Paris.

Biblioteca esparviană ocupă al doilea etaj al bătrânei clădiri. Lucrările socotite de un interes mediocre, precum cărțile de exegeză protestantă din secolul al XIV-lea, și al XX-lea, dăruite de d. Gaetan, erau asvârlite fără să fie legate în întinderea nesfârșită a podurilor. Numai catalogul cu suplimentele, avea optzeci volume în folio. Acest catalog era ținut la zi și biblioteca într-o perfectă ordine. D. Julien Sariette, arhivist paleograf, care, sărac și modest, dădea lecții ca să trăiască, deveni în 1895, după recomandația episcopului de Agra, pedagogul tânărului Maurice și aproape în același timp, conservatorul bibliotecii esparviene. Înzestrat cu o activitate metodică și cu o răbdare îndărătnică d. Sariette, clasase singur toate volumele acestui vast așezământ. Sistemul conceput de el și aplicat, era atât de complicat, etichetele puse pe cărți: se compuneau din atâtea litere majuscule și minuscule, latine și grecești, din atâtea cifre arabe și romane, însoțite de steluțe, de duble steluțe, de triple steluțe și cu semnele care exprimă în aritmetică ridicările la cub

și extragerile de rădăcini, că studiul lor ar fi cerut mai multă vreme și muncă de cât ai nevoie să-nveți algebra la perfecție, și cum nu se găsește nimeni care ar fi dorit să dea aprofundării acestor simboluri obscure ceasuri întregi folosite la descoperirea legilor numerilor d. Sariette rămase singurul să se recunoască în clasificările sale și astfel deveni ceva cu totul imposibil să găsești fără ajutorul său, printre cele trei sute șecizeci de mii de volume încredințate pazei sale, cartea de care aveai nevoie. Acesta era rezultatul zelului său. Departe de a se plânga de lucrul acesta, el simțea dimpotrivă, o vie satisfacție.

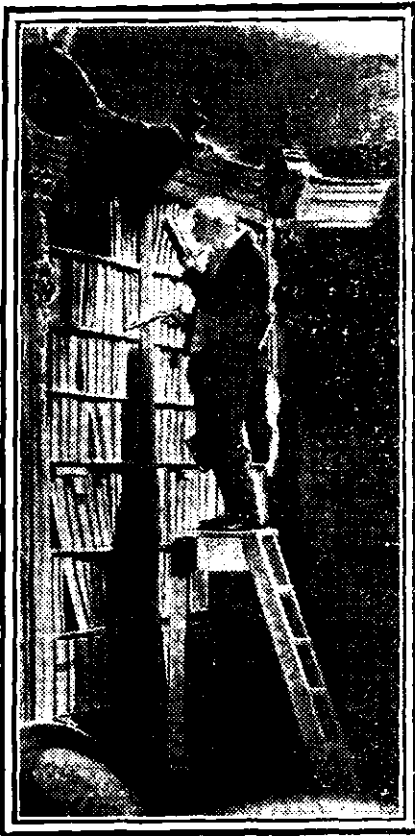
D. Sariette își iubea biblioteca, o iubea cu gelozie. În fiecare zi intra în ea dela orele șapte dimineața, și acolo, pe un mare birou de mahon, cataloga. Fișele scrise cu mâna sa umpleau dulapul monumental ce se ridica în fața lui pe care trona bustul în gips al lui Alexandru Esparvien, cu pletele în vânt cu privirea sublimă, purtând ca Chateaubriand favorite, cu gura rotundă și cu pieptul goi. Când bătea amiaza, d. Sariette se ducea să prânzească, în strâmta și întunecoasă stradă Panettes, la lăptăria la Patru-Episcopi, frecventată odinioară de Baudelaire, Théodore de Banville, Charles Asselineau, Louis Ménard și nobilul spaniol, care tradusese „Misterele Parisului” în limba conquistadorilor. Până și răfuștele care se bulăceau atât de dragăstos pe vechia firmă de piatră de unde își trăgea numele strada, recunoșteau pe d. Sariette. Se întorcea la orele douăsprezece și trei sferturi precis în biblioteca sa de unde nu mai eșea decât la șapte ceasuri ca să se ducă la „Cei patru episcopi” și să se așeze înaintea mesei frugale, cu desertul obicinuit de prune. În fiecare seară, după cină camaradul său Michel Guinardon, cunoscut peste tot sub

AL. SADI IONESCU
Bibliotecar la Academia Română

Numărul...

— Schiță —

Un țipăt strident de copil, — se auzi... Onul, ca atins drept în inimă, tresări: era glasul copilului său. Așa țipa când îl amenința vreo primejdie sau când mama nu voia să-i facă un gust... Se sculă repede de la masa de lucru și deschizând în grabă lereastră, privi în stradă. Tocmai atunci un automobil gonca grabnic... Atât putu să vadă: numărul 1547... Rămase de piatră: de sigur că automobilul acesta călcase copilul și acum fugea de răspundere... Cu picioare de paralizic, abia avu puterea să se tragă spre sonerie și, după ce apăsă slab pe buton, căzu pe cel dintâi scaun. Toată ființa i-se golise, devenind o cavitate dureroasă, — în preajma lui fillăia duiul nenorocirilor mari... Servitoarea veni și fără să zică nimic, așteptă...

— Stăpânul o privi și, înghițind un nod uscat, abia putu s-o întrebe:

— „Unde e fetița?”

Servitoarea zise, simplu:

— „E cu conija, la cucoana mare...”

— „Da?”

— „Da...”

— „Bine, — du-te...” și servitoarea plecă...

Rămas singur, privi în jur și ridică din se de pe scaun, oftă...

Se așeză din nou la lucru, dar firul rupt nu se mai prindea lesne... Acciași amintire sbucnea clară și absurdă în mintea lui...

numele de moș Guinardon, pictor decorator, reparator de tablouri care lucra pentru biserică, venea din mansarda sa din Princesse aux Quatre-Èvêques să-și bea cafeaua și lichiorul, și cei doi prieteni jucau partida lor de domino. Moș Guinardon, voinic și plin de viață, era mai bătrân decât ar fi putut să creadă ei însuși: apucase pe Chenavard. De o castitate sălbatecă, tuna totdeauna împotriva murdărilor neo-poganismului într-un limbaj de o obscenitate nemai-pomenită. Ii plăcea să flecărească. D. Sariette asculta cu plăcere. Moș Guinardon d'scusa de preferință, cu prietenul său despre Capela Ingerilor, la Saint-Sulpice, ale cărei picturi se jupuiau pe ici pe colo, și pe care ar fi trebuit să le repare, când o vrea D-zeu, căci decând cu separațiunea bisericilor nu mai aparțineau decât lui Dumnezeu. Și nimeni nu se mai îngrijea de reparațiunile necesare. Dar moș Guinardon nu pretindea nici un salariu.

Archangelul Mihail este patronul meu, zicea el, și am un cult special pentru sfinții ingeri.

După ce făcea o partidă de domino, d. Sariette mititel, iar moș Guinardon voinic ca un stejar, pletos ca un leu, mare cât sfântul Cristofor, porneau alături, vorbind prin piața Saint-Sulpice, sub noaptea când frumoasă când posomorâtă. D. Sariette se ducea deapreptul acasă, spre marea părere de rău a pictorului care era noctambul și vorbăreț.

A doua-zi d. Sariette își lua când ceasul bătea șapte, locul său în bibliotecă și începea să catalogueze. Așezat la biroul său, arunca tuturor o privire de meduză, de groază ca să nu vie vre-un împrumutător de cărți. Ar fi voit ca aceasta privire să schimbe în piatră nu numai pe magistrații, pe oamenii politici, pe prelații care se lăudau cu familiaritatea lor cu stăpânul, spre a-și cere împrumut vre-o carte, dar chiar și pe d. Gaetan binefăcător al bibliotecii, care adesea lua vre-o vechitură de carte amuzantă sau obscenă, ca s'o mai citească în zilele de ploaie la țară, sau pe madame Renée d'Esparvien, când venea să-l ceară

vre-o carte pentru bolnavii din spitalul său, sau chiar pe însuși d. René d'Esparvien, care se mulțumea totuși cu codul civil și cu Dalloz.

Luând cea mai neînsemnată cărțuie îi sfâșiai inima. Ca să refuze împrumuturile chiar și acelor cari aveau atâtea drepturi, d. Sariette născocea mii de minuciuțenii ingenioase sau grosolane și nu se temea să calomnieze administrația sa, nici să te facă să te îndoiești de vigilenta sa spunând că un volum pe care eu un minut înainte îl ținea sub privire, sau îl apăsa pe inimă, s'a rătăcit sau s'a pierdut. Și, când în cele din urmă trebuia neapărat să dea carte, o relua de douăzeci de ori dela împrumutător până ce îl înmâna.

Tremura fără îndoială ca vreun obiect din cele încredințate grijei sale să nu lipsească. Conservator a trei sute șasezeci mii de volume, în mod constant avea trei sute șasezeci mii motive de alarmă. Uneori se deștepta noaptea, scaldat într-o sudoare rece și scofând un strigăt de neliniște, pentrucă văzuse în vis o gaură într'un raft al bibliotecii.

I-se părea monstruos, nedrept și desolant ca o carte să părăsească vreodată locul său. Nobila sa avaricie exaspera pe d. René d'Esparvien, care nedându-și seama de virtuțile desăvârșitului său bibliotecar, îl lua drept un bătrân maniac. D. Sariette ignora această nedreptate; dar ar fi bravat cele mai crude neplăceri, ar fi îndurat disprețul și ocara spre a salva integritatea comorii sale.

Mulțumită asiduității, vigilenței, zelului său, sau pentru a spune tot cu un cuvânt, iubirii sale, biblioteca lui Esparvien nu pierduse o singură foaie sub administrația sa, timp de șaseșpezece ani care s'au împlinit la 9 Septembrie 1912.

Trad. de I. FLOROIU

„O pocană plină de umbre fugare, noroi peste tot, apă picurând de pe ramuri, un cer de cenușă... Peste noapte se încălțaseră cu trupele avansate ale neamurilor, îi respinseră o bucată și acum grabea spre adăpostul de noapte... Purta în spate carabina de care nu se despărțise o clipă până atunci: carabina seria 1547... Se gândea cine știe unde, la nimic... — când în fața-i se ivi un soldat neamf... Rătăcit sau fugar, soldatul sămăna cu un lup, prins la strâmtoare într'o goană de vânătoare... Privea speriat împrejur și temura... Repede, ca hipnotizat, își sevăse carabina din spate și-o inițuie spre dușman... Soldatul neamf se opri, desfăcând brațele și grăi îndurare prin lumina moale a ochilor... În ochii aceia pălpăia o nesfârșită milă pentru nevasta și copiii de-acasă... O putere mai mare ca el lupta cu trăgaciul carabinei... Să apese sau nu? Auzi clar un glas venind dinspre lumina ochilor fugarului: „nu mă omori!” Dar cerul era de plumb, apa picura de pe ramuri... O detunătură seacă se auzi... Soldatul neamf căscă ochii, desfăcu iar brațele în lături și când deschise gura ca pentru a respira adânc, îi țâșni un sul de sânge, pe care-l scupă la picioarele celui care trăsesse... Aopii se plecă încet în genunchi, strânse mâinile la piept și, ca și cum s'ar fi înclinat, își lăsă fruntea în pământul desfundat... Mai tresări ca de-o atingere rece, — și, pe urmă, înțepeni... Frunzele picurau meren boabe de apă, cerul era meren prof de cenușă...

O durere ascuțită îi trăsni brațul cu care ținea carabina, și o neliniște ameți-

Solo

Ingăduiți-mă o clipă!
Presiunt cântările de fier.
Aduse ca de o aripă
În locul celor care pier.

Ingăduiți-mă! sunt mică,
Dar pot să cânt pentru cei mici;
În haosul ce se ridică
Mă voi lipi de lieuricii.

Moi prinde în cărea unui greer
Alături de dumneata,
Pe drumurile de cutreer
Să-ți cânt și cu câte ceva.

Să tângue în mine glasul
Îmbătrânitelor povești...
Te rog, mai întârzie pasul
Cu care vrei să mă strivești!

Din cântec, țipăt nu voi face,
Din noapte, nu pot face zi;
Dar nu te voi lăsa în pace
Și poate mă vei auzi.

Te-oi strecura pe ici, pe colo,
În calea celor pribeği,
Și ascultând bătrânul solo,
Mă voi căzni să-l fațelegi.

Eu nu voi cânta vioară
Să bat în struna nimănu
Și nu voi cere bunăoară
Să cânt la nunta dracului!

VIRGINIA GHEORGHIU

N. N. TONITZA: KATIUȘKA LIPOVANCA

teare îi sgudui toată ființa... O falfăire catifelată și neagră îi învăli trist sufletul... Căzu apoi și el în linia avantpostului de noapte... furierul companiei, a doua zi, îi dădu raportul: „Soldatul german, împușcat în poiana din deal, făcea parte dintr'un regiment bavarez și avea matricola 1547...” Aceiași ameteală, ca în clipa împușcării, îi clătina creierii... Ca o ființă imaterială dar consistentă, numărul acesta, se ridică în fața lui, neliniștindu-l, — și un glas, pe care numai sufletul lui îl auzea, șueră: „nu mă omori!”

Pe urmă veni retragerea... Și într-o noapte de marș, cuprins ca de furie, își smulse din spate carabina, care îl ardea ca o dungă de foc, și trăsînd-o de-un copac, o aruncă sfărâmată, într'un șanț micirlos... Dar pe dată din apa verde, se ridică aceiași fantomă: numărul 1547, — cu zâmbet trist și cu glas șuerat: „nu mă omori!”

„Și de-atunci numărul acesta, ca o ființă imaterială dar consistentă, îi ține tovarășie nedespărțită, având o însemnătate precisă în viața lui... De câte ori se sue în vagon sau în automobil, privește mai întâi la numărul ce poartă, — de asemenea oride câte ori are de-aface cu cifre, la vreo instituție sau la vreo bancă... Dimineața, privește în jur, când merge pe stradă, să vadă dacă întâlnește undeva ființa concretă a numărului: la spatele vreunui trăsuri, pe latura unui camion, sau aiurea s'ar putea afla... Numele a-

cestui număr în deosebite feluri: 1 pe 347, 13 pe 47, 134 pe 7... Știe că țifrele lui adunate fac 15, iar jumătatea întâia scăzută din a doua, dă 34, adică cele două țifre de la mijloc...

Și ori de câte ori se atinge de acest număr sau de derivatele lui, o neliniște de epilepsie i-se împânzește abrupt în suflet, răstogolind în el bolovani de durere, — și tot atunci aude clar, neschimbat și blând: „nu mă omori!”

Cugetând pentru a mia oară aceste gânduri, omul se sculă de la biroul său de lucru și plimbându-se prin cameră, căuta să-și găsească — așa cum fusese totdeauna — echilibrul sufletului... Cugetă că totul nu fusese de cât o coincidență bizară, dar foarte firească, mai ales în război... Că țifrele, în cele din urmă, sunt arbitrar și imateriale, — o notație și atât... Că războiul e un caz de forță majoră... Gândurile acestea se plimbau, inutile, prin golul sufletului, ca niște paseri care nu au pe ce să se așeze...

Căuta un argument mai puternic, dar soneria îl trezi... Parcă sunase în el, în dreptul inimii... Ridică privirea: șapca factorului se vede la deosebită sticlă... Corespondența de seară... Gândurile i-se risipiră... Câteva jurnale și o adresă a poștei centrale... I-șo lumina inima. Ceruse de mai bine de-o jumătate de an, un număr la telefon, — insistase prin prieteni, promisese cadouri — toate în zadar... Acuma, în sfârșit, bănuie izbânda...

Investit, dădu un bacșiș bun factorului, care plecă surâzând... Repede, cu tăietorul de fildeș, desfăcu corespondența poște... Parcurse fulgerător cu privirea trupul adresei... Chipul — pe dată — i se întunecă: direcția îi făcea cunoscut că-i acordase numărul 1547...

Un fir tremurător de foc îl străpuise din creștet până în călcâc, — văzu din nou cerul de cenușă de atunci, picăturile de ploaie care cădeau de pe frunzele plângătoare, — și, lăsându-se în fotoliul din odaia lui de lucru, auzi clar, acelaș glas, impersonal, blajin și trist: „nu mă omori!”

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

Carnetul unui adolescent

BIBLIOTECA

Aici am așezat prima carte cu chipuri a copilăriei mele și regulat câte una nouă, curată și frumoasă ca învățăturile din ea, își găsia locul aici.

Apoi când chipul meu îndrăzneț de ephib, provocător eșit dintr'un guler răsfraț, își accentuase trăsăturile, între fițele unei cărți am păstrat o floare timidă de primăvară, în afectarea unei iubiri stînghere.

Cu mâinile întinse mă țineam strâns de două lumi, amândouă deopotrivă de aproape, una care mă nesocotia încă, căci pentru cei mari eram prea copil și una care mă gonia, căci eram prea mare pentru a mă mai primi copiii în jocul lor. Rafturile mijlocii păstrează lectura adolescenței mele.

Și viața am descifrat-o prima oară din rândurile unei cărți. Sufletul meu era ca o placă fotografică neatinsă încă.

De-atunci rafturile s'au umplut cu tomuri grele de credințe și erezii, culmi de idealuri și abisuri de realitate, îmbătrânind tinerescul aspect al frumoasei bibliotecă.

Însfârșit într-o zi am reușit să așez cu nerăbdare și naivă mândrie, alături de sufletul omenirii, prima pagină iscalită de mine, primul mugur al sufletului meu, un atom — dar știam că și munții sunt formați tot din atomi.

De atunci hazardul, prieten celor îndrăzneți, îmi aruncă la tot pasul frânturi de viață supusă, dându-mi prilejul să controlez cele închise în cărți.

Bibliotecă, nemurire zămisliță de muritori, sub a căror mască nici astăzi nu știm ce se ascunde, cronică de toate zilele a sufletului meu! Și astăzi îți mângâi cu privirile izvorul pornit întâi șintăi la drum, înecat acum în fluviul potopitor al cuvintelor: Andersen.

C. I. ȘICLOVANU

Pe marginile unui interviu

Pictura noastră bisericească

de pictorul ȘT. DIMITRESCU

Recentul interviu 1) din Rampa al d-lui Nichifor Crainic, actualul secretar general dela ministerul de Culte și Arte, a fost o surprisă nu numai pentru întreaga familie artistică din țara noastră, dar și pentru acei cari nu prea văd rostul acestui minister.

Animatorul platonice dela Gândirea și Cuvântul a atârșat chestiuni culturale și artistice curente (scărmanate zilnic de o droaie de scăfârli cu meserie de condei) cât și criticul îndârjit a o sumedenie de nerozii săvârșite de unele oficialități trecute pe la Arte și Culte, a devenit el însuși oficialitate.

Din jilțul cari i s'a încredințat, schițează cu o serioasă preocupare, un bogat program de activitate viitoare a ministerului „elitelor creatoare” cum spune d-sa.

Programul privește amănunțit fiecare artă și instituție artistică și culturală în parte.

Una dintre chestiunile pe care d-sa o pune în lumină cu o intuiție superioară și o înbrățisează cu o dragoste deosebită, e „pictura bisericească”. Chestiune mare în adevăr, căci are frumoasa chemare de a servi biserica prin artă; și care mai are și darul, de a împăca și justifica împerecherea bizară ce s'ar părea că este între culte și arte.

„Academia de arte bizantine” pe cari d-sa o preconizează ca o necesitate covârșitoare pentru viitorul estetic al bisericilor noastre, cum și măsurile de control pentru autorizațiile de pictori bisericești, sunt năzuințele de ani întregi ale câtorva specialiști, cari însă n'au avut posibilitățile de contact, cu un factor realizator.

Dar să reproducem din autorizatul interviu al d-lui Crainic, frumos nuanțat de pana unuia dintre cei mai buni reporteri culturali, scriitorul Froda, pasagiile complete ale chestiunii care va forma obiectul discuțiunii noastre.

— „Nu credeți că ministerul de Culte și Arte ar trebui despărțit de oarece conține preocupări aproape contradictorii.

— Numirea mea la acest minister dovedește tocmai că aceste preocupări nu se exclud, așa cum unii ar voi să creadă. Biserica a fost întotdeauna creatoare de artă. Ar fi să repet lucruri arhicunoscute din istoria civilizației, spunând că artele și literile au crescut în preajma bisericii și că instinctul religios ca și cel estetic au până la un punct un extaz identic. Ia noi în țară, în special, fiindcă socotit că o instituție trebuie să corespundă condițiilor speciale unde e pusă să activeze; — bisericile reprezintă aproape singurile monumente de artă veche. Iată de ce și Comisia monumentelor istorice aparține de Ministerul Artelor.

UN VAL DE BARBARIE

Dar în legătură cu pictura, Ministerul Artelor se va ocupa în primul rând de pictura religioasă. Și iată de ce această grabă și precădere: Trebuie luate măsuri ca majoritatea zugravilor de biserică, artiști improvizăți să nu mai profaneze casele sfinte.

Sunt adevărate monstruoziități picturile din ultima vreme făcute în sfintele biserici. Un val de barbarie de tătarism (e vorba de felul cum lucra pictorul Tătărașeu), conrupe gustul public și impri-

mă o decadență în arta picturii sacre românești, artă care a cunoscut vremuri de glorie și a dat țării monumente strălucite.

ACADEMIA DE ARTE BIZANTINE

Pictura sacră părăsită de oficialitate trebuie stimulată, ajutată și mai ales curățată de toți nechemajii, cari o pângăresc. Ne gândim la o comisie de specialiști, care să fie însărcinată să dea autorizațiile de rigoare pentru pictarea și repararea picturii în biserici.

Nu vom prin aceasta să împiedicăm elanul creator al artistului răpindu-i inițiativa sau impunându-i un șablon oficial, după care să lucreze, dar nici nu înțelegem să mai tolerăm ca bisericile, să ajungă pradă tătarăscismului.

— Ce remedii vedeți?

— Remediu îl vedem în reînnoirea la arta sacră bizantină. În acest scop vom susține înfiunțarea unei Academii de arte bizantine, cari să cuprindă secțiuni de pictură, muzică religioasă, sculptură în lemn și piatră și arhitectură.

În această direcție am și înaltul sprijin al Părintelui Patriarh, care luptă pen-

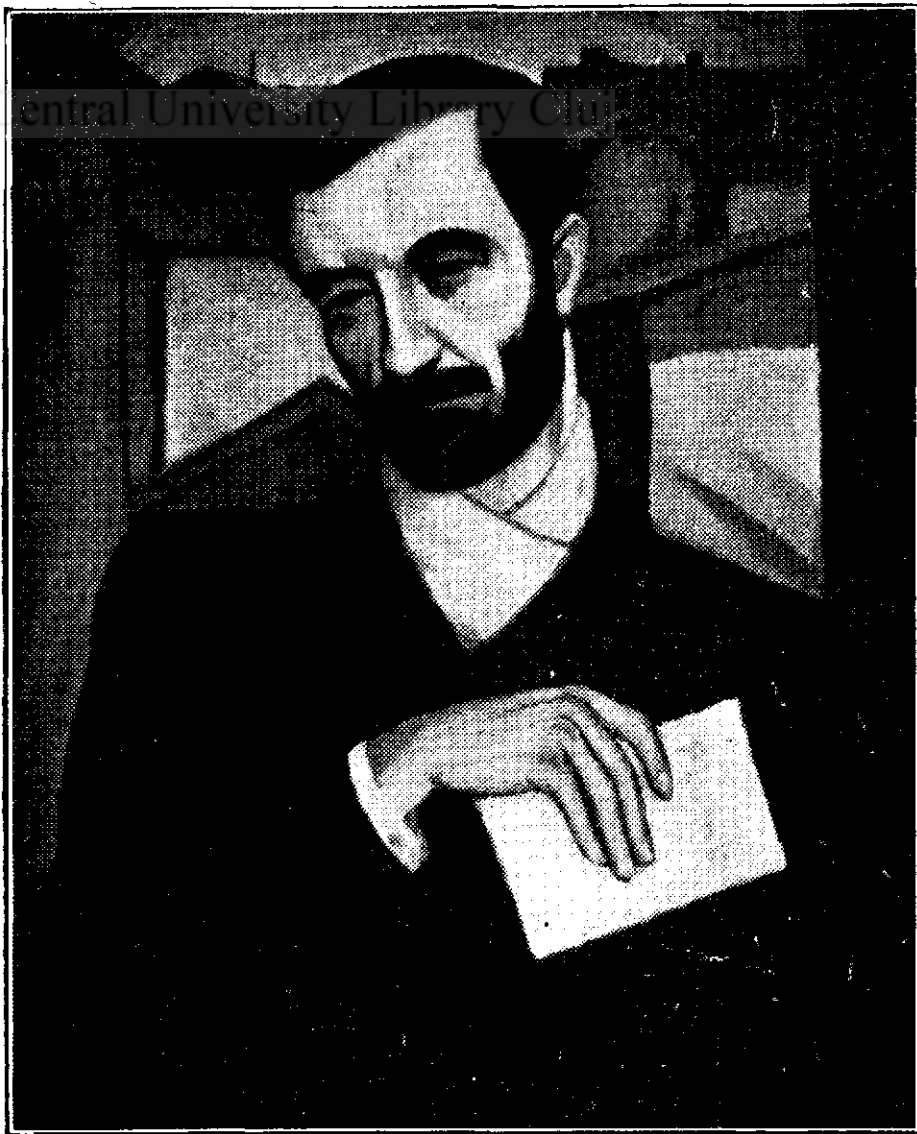
tru același ideal. Și nu mă pot opri să relev o coincidență fericită. În momentul când ne pregăteam Să-i comunicăm planul nostru, Părintele Patriarh ne făcuse o adresă ministerului prin care ni se cerea același lucru.”

Chestiunea astfel schițată de d. Crainic, e văzută aproape sub toate aspectele ei.

În adevăr, biserica este, dar mai ales, a fost, creatoare de artă. Biserica catolică ne-a dat „Renașterea” care a înrăurit lumea întreagă, iar biserica ortodoxă „Arta bizantină”, care a înflorit mai ales la începutul ortodoxiei.

Dacă însă arta bisericii catolice actuale nu mai e la înălțimea Renașterii, din punctul de vedere al creației, se menține totuși în marginile unei decențe desăvârșite ca meserie, pe când la biserica ortodoxă scăderea e mult mai simțită.

Spiritualul și logica decorativului bizantin, din cele câteva monumente mari, și chiar naivitatea primilivilor noștri zugrăvi, este de o superioritate nu numai artistică, dar și ca meșteșug, mult mai ridicată, de cât vopsiturile cu glanz ale bisericilor recent ridicate. Atât „Tătarăscismul” care era un reflex palid și hibrid al spiritului Renașterii, trecut prin Moscova, (și cari spre nenorocul nostru a lăsat sumedenie de prozeși) cât și „bizantinismul de salon” al lui Lecomte de Nony, (cu toată superioritatea lui tehnică) au deviat și îndepărtat spiritul bizantin, cari tot mai licăria pe ici pe colo

SOROCEANU: POETUL BACOVIA

Salonul Oficial

1) Rampa 17 Mai 1926.

la zugrăvii noștri bătrâni, dar mai ales bizantinismul academic al unor meșteri „de poze de panoramă” cari hălăduesc peste tot locul cu gloata lor de ucenici cu jablon, unită cu inconștiența unor zugrăviși improvizași și cu rapacitatea negustorilor de odăore bisericesti și de ico-nițe glănțuite și „aurite cu bronz”, au trivializat într-un mod barbar — arta noastră sacră Bizantină.—„Unica artă decorativă murală de pe suprafața pământului, cari a stat la baza chiar a Renașterei”.

Pe ici pe colo, când vre-un pictor mai de valoare, îndrăznește să se apropie de vre-o biserică nouă de zugrăvit, e îndepărtat cale de kilometri, de starea de ignoranță în cari se află, comitetul bisericii în frunte cu preotul (de multe ori chiar cu episcopul), care nu-l poate aprecia față de altul mai slab, și cari fatal îi face o concurență neclădă mai întâi ca preț. Căci pentru ast-fel de „comisiuni” oferta cu prețul cel mai ieftin e cea bună, — și e decisivă!

Avem multe chiar în București, dar mai ales unul recent minuat de caracteristic pentru cele spuse mai sus.

Câte talente frumoase cu reale inclinații pentru decorativ, nu sunt astfel împiedecate de a lucra pentru această artă așa de pipernicită și înjosită acum!

Mai întâi—cum spune d. Crainic—Ministerul va trebui să numească o comisiune de specialiști: arhitecți, pictori, sculptori, cari singurii să aibă precădere de a elibera și controla autorizațiile de pictori bisericesti. Cred însă, că dreptul acestei comisiuni ar trebui extins astfel, ca la ori și ce lucrare nouă sau de reparat, să aibă cuvântul hotărâtor. Rolul ei ar fi nu numai de sfătuitoare a comitetului local ci și de control de specialitate.

Tot ea ar trebui să și recepționeze lucrarea terminată.

Dar paralel cu aceste mijloace, cari ar viza mai mult actualitatea rămâne de pregătit viitorul cât mai frumos al acestei arte.

„Academia de arte bizantine” anunțată de d. secretar general (pentru care am fost consultat și eu acum trei ani de fostul secretar general d. Ispir, și căruia i-am prezentat și un proiect de organizare) ar trebui să fie nu numai o școală de o specialitate oarecare, ci un „adevărat focar de apostolat religios și artistic”.

Ea va da roade, după felul cum va fi întocmită și susținută, dar mai ales, „spiritul” ei va depinde în primul rând de profesorii cari vor indica și limpezi drumul viitoarelor generații de pictori bisericesti.

Nu ne putem însă stăpâni o rezervă, provocată de surprizele cu care ne lăbește încontinuu mentalitatea de după război. Arivismul cari, neputând face preocuparea de căpetenie a specialistului, închis în turnul lui de fildeș — a indicat și în acest domeniu cazurile lui concrete, de oameni ai timpului. Prin sân-guința unor maștri aglomerati de comenzile unei oficialități amatoare de paradă, prin antreprenorii restauratori de monumente, specialiști în consumarea a vagoane de bureți pentru spălarea fumului de lumânări de pe pereți, și prin zugrăviși „turtă dulce” cocoloșiți între sutanele unor cuvioși monahi, arta noastră bisericască — aparent activă — își caracterizează epoca de decădere plastică și agonie sufletească.

Cum au ajuns acești diverși „meșteri” să se impue atenției oficiale e lesne de înțeles.

Autorul poeziei de dureroasă satiră „Capitala” din Hiena o știe de mult..

MENTIUNI CRITICE

IONEL TEODOREANU: La Medeleni-Hotarul nestatornic; roman; ed. „Cartea Românească”.

Trebuie să-mi acordați această derogare de tact. Am cântărit totul și am ajuns la aceeași hotărâre. Trebuie. Știu, nu e deloc frumos ceea ce scriu în pragul acestei cronici, în care nevolnicul meu entuziasm se frământă și nu-și găsește aripi la înălțimea bucuriei prin care a trecut dealungul acestor pagini de primăvară și de mireasmă ale romanului lui Ionel Teodoreanu. Dar dacă ați fi străbătut, dinpreună cu mine, aceste pașișteri cerești ale unui paradis al copiilor, dacă v-ați fi încântat de jocurile și de cuvintele, de „nebuniile”, într-un cuvânt, acestor îngeri rătăciți printre oameni, dacă v-ați fi minnat de extraordinara lor inteligență, de fantezia lor inventivă, de inima lor și îndărătnică și bună, de sufletul acestui „diavol anarhic” care este Olguța și care sub aparențe de anarhic personalism, ascunde cel mai serios, cel mai tenace și cel mai emoționant dintre suflete, dacă mai ales, trecând prin mica dramă a despărțirii lui Dănuț, de Medelenii copilăriei, după trista lui călătorie spre București ați fi poposit pe marginea acestei gropi a bătrânului om de curte, moș Gheorghe, vizitului ce sfârșește înconjurat de dragostea boierilor și a dudușei și ați fi lăcrămat ca Olguța, în fața trăsurii părăsită de miraculosul ei Autome-don, — ei bine, atunci, în ciuda protocolului, v-ați fi călcat pe inimă și ați fi ales o hotărâre la fel cu a mea.

Căci nu putem începe această cronică, fără să ne împotrivim din răsuputeri, aceluia val de barbarism critic, care în fața poeziei își vâră degetele în ochi, când ar trebui să se descopere, acelei metehne — helerismul, căruia spunându-i pe nume, ne mulțumim, pentru astăzi, să-i consimțăm, în așteptarea altor zile, măcar existența. Poate că indignarea nu e o bună sfetnică în ale stilului. Se poate. Dar scriind despre Ionel Teodoreanu vom face la fel cu micii lui eroi care vânează, în cea admirabilă—simbolică—scenă, hidoasă broască a iazului, în care s'a culbărit sufletul veninos al Fiței Elencu — și vom trimite o săgeată înspre cronicarul pitit în sumbrul subsol, unde și fierbe apa sălcie a neînțelegerii în materie de poezie. Vai! de un astfel de foileton a avut parte și admirabila carte a lui Ionel Teodoreanu!

„Ce adânc sunt sorții noștri chibzușiți. De sfetnici-mari cu creieri jugănișiți și Strâmbă-legi — maimuțe...”

Într-un articol viitor ne vom încerca să schițăm, normele de educație după cari s'ar putea crește noile generații de proești, ca să poată avea o mai clară înțelegere și un legitim entuziasm față de artele menite să împodobească casele sfinte în cari propovăduesc.

ȘT. DIMITRESCU

Dar să nu zăbovim. A fost ca o datorie de conștiință. Trebuia însemnat acest loc pentru viitoarele reveniri. Să părăsim indignarea și să luăm, pe îndelete, drumul dela mijloc.

Rareori am înțeles mai bine, ca astăzi, după miraculoasa lectură și prin ceața fireștii indignări, cuvintele lui Alain: „Elogiile excesive, iată singurile erori ce se comit în lumea literară”.

Întrădevăr! romanul lui Ionel Teodoreanu n'are nevoie de-un astfel de alaiu. Fiind un permanent motiv de încântare pentru lector, Medelenii nu sunt mai puțin o carte prea bogată în sugestii, o temă pentru nesfârșite variațiuni critice,

Ionel Teodoreanu

o construcție solid articulată, un domeniu pe-ntinsul căruia unul din cei mai tineri dar dintre cei mai iscusiți ingineri hotărâni a realizat una din cele mai ferice parcelări în materie de roman.

Căci iată ceea ce trebuie gravat chiar pe frontul acestei cronici. Ne aflăm nu numai în fața unui necurmat izvor de exaltare lirică, cu toate peisagiile-sufletești sau din natură pe care arta lui Ionel Teodoreanu le zugrăvește cu o paletă măiastră, dar ne aflăm în fața unei lumi, cu variațiunile ei sufletești, cu precizări de mediu și de caracter, o familie de suflete care crește și se înfrățeste în bucurie în măsura în care familia de arbori a lui Jules Renard se înfrățea în tăcere. Nu e numai o lume de copii, cu miraculosul acela nevinovat și de basm, care apropie atâtea din șotiile sau expedițiile micilor eroi, de feceria lui Tytyl și Mytyl din „Pasărea albastră” a lui Maeterlinck. Dacă de atâtea ori, începând chiar din pragul romanului cu scena așa de minunată a smecului lui Dănuț, în care plasticizarea aceluia „elan vertiginos și nostalgic al unui suflet tânăr” pe care-l satisfăce urcarea unui smeu și despre care vorbește Irjo Hirn în „Jocurile de copil”, ne-a îndemnat — suprem o-

D. PHEREKYDE: NATURA MOARTA

Premiat

Salonul Oficial

magiu pentru o carte de literatură — să recitim capitolul smeului din amintitul tratat și formulările științifice, cu o așa de minunată intuiție artistică realizate în paginile dintru'nceput ale lui Ionel Teodoreanu — dacă de atâtea ori, zic, trecem pe lângă liziere de basm, pentru că autorul, ca și micul său erou, posedă o fermecată turbincă, din care și scoate minunile, dacă atâtea pasagi trebuie să memoreze ca tot atâtea poeme în proză tinctate în culori de flori și fructe, dacă infuziunile lirice ale scriitorului — maniera ce-l apropie de linia Giraudoux-Delteil, în Franța, iar la noi de Minulescu — dau cărții nu știu ce altoire de rapsodie cântată paralel cu viața ce se desfășoară, dacă, într'un cuvânt navigăm pe apele unui somptuos fluviu de poezie și de incântare lirică — romanul se infiripează metodic și solid pe temelile acestora de grație, svelt ca o grădină a Semiramidei, vecină cu eterul și totuși cu rădăcini smulse din pământul pe care l-a târât după dânsa.

Și este o dublă victorie în această biruință a lui Ionel Teodoreanu. Și pentru romanul românesc care și adăogă rândurile cu un element așa de prețios și pentru autor, în special.

Cine a urmărit ascensiunea lui Ionel Teodoreanu își aduce aminte cu o deosebită înduioșare de acele nu tocmai depărtate timpuri ale debutului său, în care un iureș de imagini se exercita în vederea viitoarelor sboruri. Era un amestec de culori și de metafore care mergeau în marginea „Istoriilor naturale” ale lui Jules Renard iureș pe care scriitorul, ce s'a dovedit, mai curând de cât se putea bănuși, un spirit matur, l-a ordonat și l-a anexat, cu timpul, noilor sale întreprinderi. Nuvelele ce urmau, „Ulți copilării”, „Vacanța cea mare” păstrând atâtea din brațele de flori ale debutului său metaforic, zămisleau un suflet de adolescent, cu mijirile-i pline de poezie și cu răsăriturile de dragoste, în analiza cărora Ionel Teodoreanu trecuse deja, drept un tânăr maestru. Și iată-l astăzi în pila roman.

Celuilor care cunoaște Medelenii d-lui

Teodoreanu va înțelege de ce în cronica aceasta, cu toată bunavoința noastră, rămânem totuși, permanent, să dăm tâcoale acestei minunate opere. El știe că este din cale afară de greu și poate inutil să rupem, printr'o povestire în ritm terestru, această desfășurare amplă de existențe, ce se petrec în raiul Medelenilor și în spațiul însoțit al unei vacanțe de vară.

Și apoi ce-am putea spune mai mult, peste treptele acestui scris prin excelență dialogat, despre sufletele acestor copii care fiecare își are firea lui distinctă. Cronicarul despre care aminteam mai adineaori și care ne supărase în trecut, era cu deosebire îngrijit de latura educativă din acest roman. Dar Olgața, cu toate îndrăznelile ei de cugetare, cu tot adorabilul ei cinism este un suflet ales. De n'ar fi să remarcăm — două laturi de altminteri importante — de cât dragostea ei pentru bătrânul vizitiu, moș Gheorghe și deferența, delicatețea căreia nici nu-i trece prin minte să jicnească pe Monica, copilul orfan, frumosul ingeras găzduit pe vară în casa Medelenilor, când fratele ei Dănuț îi este un permanent cal de bătaie, și tot am înțelege calitatea sufletescă a Olgaței. Vine însă ziua acelei dureroase hotărâri ce urmează vizitei unchiului lui Dănuț, acel adorabil Herr Doktor, pitoresc personaj, ca de altfel mai toate personajele romanului lui Ionel Teodoreanu. Herr Doktor vine de la București și desprins de mult de mediul moldovenesc, face o îndârjită critică acestui mediu, pentru că în cele din urmă învingând împotrivrile firești accentuate ale d-nei Deleanu să decidă familia să-l lase în grijă creșterea lui Dănuț, pe care îl ia cu sine la București. Ajuns aici, trebuie să recitiți acele scene de o savoare și comică și gravă, dar mai ades omească, în care tot sufletul de soră iubitoare al Olgaței se dă pe față. Ea nu admite să i se ia fratele din casa părintească și supărarea ei, pentru că n'a fost și ea consultată și întrevederea cu d. Deleanu și ancheta ce conduce pentru că să se lămurească e una din cele mai înduioșătoare scene din roman. Sub aparența de închiștor în miniatură, încrunțat și po-

somorât, presinși lacrimile care întârzie, din orgoliu. Copilul acesta evoluiază sufletește, cum evoluiază și candoarea sufletească a Monicăi, micul inger blând, terorizat de propria-i adorație pentru Dănuț, cum evoluiază acest Dănuț, tip prin excelență reflexiv, interiorizat și timid, volutar tenace, într'un cuvânt. Iată enunțate, așa dar, acele însușiri care fac din povestirea aceasta a Medelenilor, un roman și încă unul din cele mai bune pe care le avem. „Ceea ce designă romanul și-l ține în picioare, este fără îndoială această trecere dela copilărie la maturitate, care e ca și istoria intimă a tuturor sentimentelor și a tuturor cugetărilor noastre”, spune într'un loc Alain. Adevăruri care se verifică întru totul în această vastă monografie a Medelenilor, în care, ca să utilizăm o altă admirabilă imaginație, a acelui, fiecare ius își desemnează forma ca și căinile în iarbă.

Cum însă nici în planul nostru, nici în mijloacele noastre nu stă scris să stăruim asupra frumuseților în parte ale acestui roman și cum nu ne e dat să reconstituim atâtea din scene a căror enumerare singură constituie un veritabil cortegiu de delicii, nu vom spieci ca să favorizăm pe una în dauna celeilalte, deși o neînfrântă dorință ne îndeamnă să ne amintim iarăși de vizita micilor prietendei, la căsuța albă a lui moș Gheorghe, de idolatria bătrânului vizitiu de curte pentru duduța Olgața, căreia îi face zestre din banii lui, din cari cumpără mătăsuri — cari au să se taie — și le strânge în brașoveanca lui primită în dar dela bătrânul beieri — admirabilă transmisiune sentimentală între stăpâni și țărani — de impresionanta agonie a bătrânului vizitiu, și pentru că suntem aici, de minunata pagină care este testamentul lui moș Gheorghe pe care l-am dori transcris ca atâtea alte pagini de omnească și poezie.

Dacă romanul d-lui Ionel Teodoreanu este o foarte serioasă monografie al unui finut sufletesc, care de azi înainte își are locul fixat în geografia romanului românesc — așa cum Armadia din „Ion” al d-lui Liviu Rebreanu și-l are mai de demult. „La Medeleni” este în același timp și mai presus de toate o binefacere sufletească, o fântână de întinerire pentru inimile iubitoare de frumos.

Iată pentru ce trebuiește întâmpinat cu entuziasm.

CONSTANTIN KIRIȘESCU: Istoria războiului pentru întregirea României, 1916—1919, ed. II-a refăcută în întregime și mult adăogată; (în 3 volume), vol. I, ed. Casa Școalelor. Atelierele „Cartea Românească”.

Nu cred să exagerez afirmând că marea epopoe a războiului nostru pentru întregirea neamului, își află, acum la curând împlinirea unui deceniu, cel mai frumos monument de comemorare în această operă, așa de metodică și așa de utilă a d-lui Constantin Kirîșescu. Ajunsă în așa de scurt timp la a doua ediție, sacrală între acestea, în 1923, cu unul din primile ei, de Academia Română, „Istoria Războiului” a d-lui Kirîșescu e întâia încercare de coordonare sistematică a tuturor informațiilor cu privire la războiul nostru. Deși refăcută în întregime și pornită pe trei volume, grație materialului documentar, sporit în răstimpul de la prima ediție și până astăzi, în ansamblul ei, lucrarea d-lui Kirîșescu, operă de știință în primul rând, nu s'opre-

VASILE ALECSANDRI

(1821 - 1890)

din vedere cu toată marea ei utilitate, scopul pentru care e scrisă, intențiune lapidar formulată în rândurile preliminării ale lucrării și subliniate, pe bună dreptate în raportul academic, la promiscie:

„Lucrarea de față este o lucrare de sinceritate. Războiul nostru a avut aspecte deosebite: episoade înălțătoare și triste. N-am schimbat caracterul nici unuia din ele. Le-am descris așa cum au fost, cum le-am văzut sau gândit, cu părțile lor luminoase și cu umbrele lor. Am disprețuit falsificările voite, înfloririle meșteșugite, frazeologia mincinoasă. Pentru aceste cuvinte, povestirea n'are peste tot aspectul unei epopei glorioase. Citirea ei va deștepta adeseori mândrie, alte ori însă umilire și amărăciune. Așa a fost istoria noastră de veacuri. Dar cunoștința exactă e necesară, în orice materie; în istorie ea și în știință. Ea ne îngăduie să avem idei juste; de ea atârna rectitudinea acțiunilor noastre; numai mulțumită ei, putem să depărtăm formarea de idei false, isvorul cel mai fecund și cel mai obișnuit al greșelilor. De aceea, oricât de neplăcut și supărător pentru persoane, oricât de jecitor pentru amorul nostru propriu național, ar fi uneori adevărul, l-am spus eu curaj.

Așa am înțeles că trebuie să se facă operă patriotică; patriotismul adevărat nu constă în lingușirea amorului propriu național și în mistificarea adevărului.

Nam fi zăbovit la acest copios dat, dacă în rândurile lui nu se cuprinde mai mult de cât un erez de circumstanță. O operă care mărturisește din chiar pragul ei, aceste nobile gânduri singurele în drept să călăuzească și pe omul de știință și pe educator, nu poate fi decât o operă profund educativă. Cerace și este cu prisosință „Istoria Războiului” a d-lui Kirițescu. Scrisă pentru marea publică și pentru tineret, și pornind dela acest îndreptar așa de sincer formulat de autorul ei, „Istoria războiului”, trebuie să devie cartea auxiliară a educației școlare și cetățenești — lăsate prea multă vreme, în materie de informație istorică, pe seama producțiilor falsificate, mășteniri ale unui greșit romantism care a făcut ravagii în cultura românească.

Volumele I cuprinde două părți: „Originile și pregătirea războiului” și „Campania din 1916” care se încheie cu sfârșitul Campaniei dobrogene.

În prima parte, după câteva considerații de ordin general privitoare la justificarea războaelor, ca semne de vitalitate a popoarelor, autorul face un succint dar necesar excurs retrospectiv al Iridentei române. Se trec în revistă fazele istoriei Românilor, în diferitele lui așezări provinciale ca și încercările de dezrobire întreprinse în decursul istoriei și se stăruiește în deosebi asupra perioadei neutralității și pregătirii războiului nostru. Pentru cetitorul care a trăit acele timpuri — și cine nu și le amintește cu o justificată melancolie — reconstituirea acelor frământări neutrale au o savoare specială. D. Kirițescu trasează un tablou veridic al atmosferei de corupțiune, de suspiciune, de entuziasm ca și de enigmă al zilelor de acum un deceniu.

În partea a doua e însăși Campania noastră din 1916, dela ofensiva română în Transilvania, prin căderea Turcucaei — „o lecție aspră”, cum îi zice pe bună dreptate autorul — prin încercarea de la Flămânda și până la ruperea frontului dobrogean, ocuparea Constanței și sfârșitul campaniei dobrogene în mijlocul acelei atmosfere de inferioritate națională și de deprimare sufletească pe care atârna dintre noi am trăit-o.

Dacă ar fi să aduc un slab clogiu acestei cărți care se recomandă prin do-

cu în istoria unei literaturi găsim scriitori ce au creiat epoci literare marcabile în vremea lor; și față de care posteritatea a fost destul de vitregă, dându-le cu totul uitării, sau desapreciind pe nedrept valoarea activității lor. Sunt cazuri cunoscute în literatura franceză de exemplu; unde totuși cultul pentru trecutul literar este mult mai cunoscut decât aiurea.

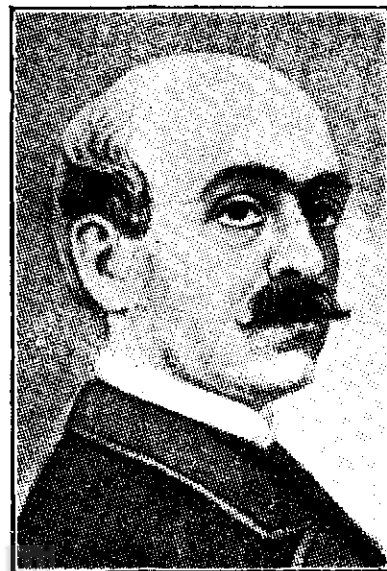
În literatura românească atât de nouă și de săracă, cele câteva personalități consacrate de spiritul public și de critică sunt de origină recentă și asupra lor nu s'au făcut încă studii serioase care să scoată în evidență originalitatea scriitorului și influența exercitată asupra contemporanilor sau a epigonilor. Exemplul cel mai elocvent ni-l oferă poetul V. Alecsandri. Acest scriitor atât de mare în vremea lui a ajuns astăzi să fie pe nedrept criticat în articolele ușoare și superficiale, de acei care nu cunosc încă opera sa și izvoarele de inspirație ale poeziei. În afară de studiul magistral al d-lui Ch. Drouhet; în care se arată influența literaturii franceze asupra lui Alecsandri, evidențându-se în același timp și parca originală a scriitorului; nu s'a scris încă nimic temeinic despre opera bardului dela Mirecești. Pentru a documenta această afirmare, voi aminti că nu avem până acuma nici măcar o ediție critică a operelor sale.

În asemenea caz vine foarte ușor pesucitorilor în apă tulbură decretăși de gazele cotidiene mari critici, să vorbească cu atâta ușurință de valoarea discutabilă a cutărei opere a poetului, sau de origina sa excreiașă.

Desigur dacă vom aprecia bagajul literar a lui Alecsandri din punctul de vedere strict estetic, nu vom găsi nici o operă care să poarte pecetea genialității creatoare, sau ausweissul de liberă circulație în patrimoniul literaturii universale; după cum același caz s'ar putea aplica și la atîția poeți din literaturile străine care totuși persistă să fie considerați de mari poeți, de întreaga intelctualitate literară a țării lor.

Dacă astăzi admiratorii lui Alecsandri au scăzut cu totul ei vor mai scădea

încă, până se va găsi cineva care să studeze cu profunziune valoarea în timp și în granițele restrinse ale scrisului românesc, a operelor sale literare care a dat posibilitate de largă dezvoltare și înflorire urmașilor. Alecsandri n'a avut desigur genialitatea unui Dante sau Eminescu, pentru a putea crea o limbă poetică, necesară creațiilor superioare; în schimb a reușit cu ajutorul poeziei populare să întemeceze o limbă literară armonioasă de care s'au folosit toți poeții de după el.

Vasile Alecsandri

Poetul Alecsandri a fost al epocii sale; el a vibrat și melodiât lira sa la orice frământare și preocupare a vremii sale și ca atare trebuie judecat și apreciat numai în prizma timpului său. Ușurința cu care și-a risipit în toate părțile inspirația sa poetică l-a împiedecat dela cizelarea unei opere de maturitate. Tot scrisul său se resimte de graba și necesitatea corințelor vremii.

De acest fapt și-a dat seama și Alecsandri către sfârșitul vieții sale când locuia în străinătate. Într-o scrisoare adresată unui prieten el spunea că are de gând să refacă tot ce a scris și să publice o nouă colecție de poezii intitulate: „zile cu soare”. Vedem dar că însuși poetul nu era mulțumit la bătrânețe de poeziile sale și dorea să le refacă. Desigur își dădea seama de superioritatea la care ajunsese poezia românească cu Eminescu și ar fi dorit să-și revizuiască opera care nu mai corespundea cu progresul timpului.

În activitatea literară a lui Alecsandri putem urmări și activitatea sa politică și culturală. Toate faptele săvârșite de el în alt domeniu au găsit răsănit și în cel literar. Este dar inutil a mai schița biografia sa dacă încercăm să reprezentăm evoluția cronologică a operelor.

Intors în țară dela Paris în 1859, unde își completase cultura literară, citind cu pasiune pe scriitorii mari ai epocii, din care se inspiră în operele sale de mai târziu; Alecsandri începe să scrie proză pentru „Dacia literară”, comedii pentru noul teatru românesc înființat atunci. Revoluția dela 1848 al cărui organizator era, îi prilejuește o seamă de poezii cu subiect patriotic; după cum și războiul pentru neatarnare din 1877 îi

cumentare și sinceritate, așa spune, de pildă că ea suplonește într-o admirabilă sinteză toate sursele de informații dintr-o lucrare care atâtăa nu trebuie să fie verificate. O bogată bibliografie care precede volumul ne arată dealtfel seriozitatea documentării d-lui Kirițescu și justifică și meritele și succesul acestei opere.

Iată de ce trebuiesc subliniate toate îmbunătățirile de ordin tehnic pe care d. Kirițescu le-a adăos lucrării sale. Ediția aceasta apare ilustrată și cu suficiente planșe pentru cetitorul dornic să urmărească fazele luptelor.

Minunată sinteză — detaliată — a războiului nostru, coordonare sistematică care dă lucrării toată înfățișarea unei opere de știință, prin simplitatea povestirii și prin spiritul de sinceritate ce-o călăuzește „Istoria Războiului” a d-lui Kirițescu, binemerită simpatia de care s'a bucurat în masa mare a cetitorilor și-l îndeamnă să continue în aceleași perfecte condiții, celelalte volume ale trilogiei războiului nostru.

furnizează subiecte pentru acele poezii însuflețite de vitejia dorobanțului dela Plevna intitulată „Ostașii noștri”. Faptele străbunilor găsesse răsuneț în câteva poeme istorice „Dumbrava roșie”; „Dan căpitan de plai”; „Sentinela României” etc. și în piesele „Cetatea Neamțului” și „Despot Vodă”.

Dar opera cea mai importantă a lui Alecsandri a fost colecționarea poeziilor. Crescut în spiritul școlii romantice care admira cu atâta entuziasm cântecelele populare și îndemnat desigur și de Alecu Russo, Alecsandri i-a cunoscut; începând din 1842, când face călătoria prin munți; poezii populare: le „îndreaptă” așa cum o făceau și călegătorii din Franța, pe care Alecsandri i-a cunoscut; și apoi prezintă opera în fața străinătății.

Răsunetul mare de care s'a bucurat această operă a lui Alecsandri în străinătate, ne-o dovedește în primul loc, traducerea care s'a făcut din ea în: franceză, engleză, nemțeste, italiană; cum și aprecierile elogioase ale folkloriștilor străini.

Iola operele lui D. Cantemir și P. Maior nici o scriere românească n'a găsit un mai mare răsuneț printre invitații din Apus, ca modesta colecție de folklor a lui Alecsandri.

Și din acest punct de vedere Alecsandri a sesizat spiritul timpului și a dat la vreme o operă pe care putea mai repede să o întreprindă istoricii de atunci: Kogălniceanu, N. Băleescu sau criticul cu pregătire filologică apuseană Alecu Russo.

Învinierea adusă mai târziu de folkloriștii specialiști și nespecialiști asupra schimbărilor introduse de poet este cu mult mai prejos de meritul ce-l are Alecsandri de a fi publicat pentru prima oară la noi o colecție de poezii populare.

Sub înfrumusețarea acestor poezii ale poporului, alcătuite într-o limbă atât de vie și de frumoasă, Alecsandri scrie o serie de poezii culte, cunoscutele „Doine și lăcrămioare”; „Legende” etc., care au fost așa de bine primite de publicul cititor de pe acea vreme și care la rândul lor au servit ca model pentru urmași. Când se va studia la noi mai pe larg influența poeziei populare asupra operei poetice a lui Alecsandri, vom avea posibilitatea să vedem cât de folositoare a fost această înfrumusețare asupra inspirației sale.

Din vasta operă poetică a lui Alecsandri posteritatea poate selecționa câteva poezii care să rămână oricând ca mărmură generațiilor viitoare. Acele bucăți, bine înțelese, nu fac parte din categoria inspirațiilor ocazionale și în același timp trecătoare ci sunt cele câteva tablouri picturale ale melancoliilor românești care vor fi totdeauna frumoase și nemuritoare pe acest pământ binecuvântat de Dumnezeu.

Pastelurile lui Alecsandri împreună cu proza descriptivă a lui Odobescu și Sagoveanu formează o geografie picturală a țării noastre ce poate avea pentru noi același interes pe care îl au pentru Ruși descrierile lui Gogol și Turghenieff, indiferent de măiestria artistică în care au fost înfățișate.

Un neîntrecut pastelist al pământului românesc, un entuziast și feroce educator național pentru tineret; așa găsesse mai potrivit a desprinde caracteristicile activității literare a lui Vasile Alecsandri.

GHI. CARDAȘ

SPICURI BIBLIOGRAFICE

A. — OPERA, ediții:

1) *Farmazonul din Hirău*. Comedie în trei acte... Iași, 1840.

2) *Bucetiera dela Florența* în „Dacia literară”, Iași, 1840.

3) *Cinovnicul și modista*. Comedie într'un act... Iași, 1841.

4) *K. K. Iorgu dela Sadagura sau Nepotul salba dracului*. Comedie în trei acte, Iași, 1844.

5) *Crătorii*. Comedie 1 act, Iași, 1845.

6) *Un rămășag*. Comedie 1 act, Iași, 1845.

7) *Peatra din casă*. Comedie cu cântece în 1 act, Iași, 1847.

8) *Deșteptarea României* (1848). Foarte volantă.

9) *Protestație în numele Moldovei, a omenirei și a lui Dumnezeu*, Iași, 1848.

10) *O nunță țărănească*. Scene naționale în 1 act, Iași, 1850.

11) **TEATRU ROMÂNESC. REPERTORIUL DRAMATIC**. Tom. I. Cuprinde piesele: *Iorgu de la Sadagura*, *Crătorii*, *Iași în carnaval*, *Rămășagul*, *Piatra din casă*, *Nunță țărănească*, *Scara mitei*, *Șoldan Viteazul*, *Mama Anghelușa doctoroia*, *Herșcu boccegiul*, *Chirița în Iași sau două jete ș'o neneacă*, *Crai-nou*, *Doi morți vii*, *Chir Zulfaridi și Chirița în provincie*. Iași, 1852.

12) *Poesie roumane. Les doïnas. Poesies moldaves de V. Alecsandri*. Traduites par I. E. Voinesco. Paris 1852-53, ed. II, Paris 1855.

13) *Poezii populare. Balade* (cîntec bătrînești) adunate și îndreptate. Partea I. Iași, 1852, Partea II, Iași, 1853. Traduceri din această colecție: în limba franceză cu o introducere de A. Ubicini, Paris, 1855. În engleză de H. Stanley. *Rouman Anthology*, Helford, 1856. În nemțeste de W. v. Kotzebue. *Romänische Volkspoesie*, Berlin, 1857 și Schuller, *Rumänische Volkspoesie*, Hermannstadt, 1859.

14) *Doine și lăcrămioare*, 1842-1851. Iași 1853.

15) *Această operă adăugită cu SUVENIRE și MĂRGĂRITĂRELE*. Paris, 1853.

16) *Potpuri literare de V. Alecsandri și M. Millo*, Iași, 1854.

17) *Balade* (cîntec bătrînești) I-II, Iași, 1855.

18) *România literară, foaie periodică sub direcția d-lui V. Alecsandri*. Anul I, Iași, 1855.

19) *Moldova în 1857*. Foaie volantă.

20) *Păcală și Tindală*. Dialog politic, 1857.

21) *Cetatea Neamțului sau Sobietskii și plășii romini*. Tablou istoric în 3 acte, Iași, 1857.

22) *Salba literară*... Iași 1857.

23) *Vioara teatrului românesc*. Culegere de cîntec și cuplete publicate de Luchian, Iași, 1857.

24) *Clevetici ultra-demagogul și Timofte Napoiiă ultra-retrogradul*, Iași, 1861.

25) *Repertoriul dramatic*, Iași, 1863, Tom. I-II.

26) *Doine și lăcrămioare. Souvenire și Mărgăritărele*. Ed. II, Iași 1863.

27) *Gramaire de la langue roumaine* par V. Mircesco... Paris, 1863.

28) *Poezii populare ale rominilor, adunate și întocmite*... Buc., 1866.

29) *Millo director sau mania posturilor*, Cernăuți, 1867.

30) *Hartă Răzeșul*. Opretă comică într'un act. Iași, 1871.

31) *Dumbrava roșie* (1497), poem istoric. Iași, 1872.

32) *Opere complete. Poezii* (vol. I-IV), *Teatru* (vol. I-IV) și *Proză* (1 vol.). Buc., Socec, 1875.

33) *Opere complete*. Vol. I: Poezii; vol. II: Proză; vol. III-IV: Teatru. Edit. Minerva, Buc., 1904-1908.

34) *Opere complete în editura bibliotecii pentru toți*. Buc., Alcalay.

35) *Poezii lirice*, 1840-1859, Vălenii de munte, 1900.

36) *Ostașii noștri*. Poezii, Buc., 1878 și ed. II, Buc., 1880.

37) *Despot Vodă*. Legendă istorică în versuri, 5 acte și 2 tablouri, Buc., 1880.

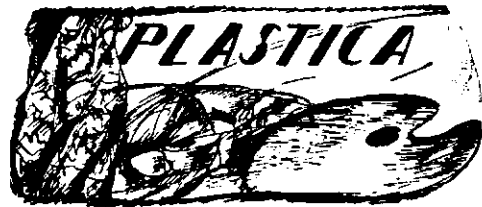
38) *Fintina Blanduziei*. Piesă în 3 acturi și în versuri. Buc., 1884.

39) *Ovidiu*. Dramă în 5 acturi și în versuri, Buc., 1890.

40) *Trei convorbiri cu Napoleon III*. Plocești, 1908.

41) *Scrisori către Maioreșcu, Negruzzi, etc.*, editate de I. Chendi, Buc., 1904.

42) *Lettres inédites du poëtes roumain V. Alecsandri à Edouard Grenier*, Paris, 1911. Traducere românească: *Scrisori inedite*, Bibl. pentru toți, Buc., Alcalay.

„SALONUL OFICIAL”

Sala Șt. Dimitrescu

VI

Deși aici stau laolaltă firi așa de o-puse, sala aceasta ni se pare a fi — după ceia a lui Pallady—cea mai armonică și mai unitară.

E încă o dovadă că, în artă, nici diversitatea temperamentelor, nici aceia a manierelor nu împiedică urmărirea și atingerea aceluiași ideal.

Ci dimpotrivă.

Să nu întârziem, însă, cercetarea noastră.

MICAELA ELEUTHERIADE

e pentru noi o necunoscută. Poate o debutantă, *Natura* d-sale moartă ne-a reținut, totuși, privirea prin excepționale calități, cari, ni se pare, sunt mai mult de ordin emoțional, de cât de ordin tehnic.

Cu un joben, două cărți și o pereche de mănuși — d-na Eleutheriade a izbutit să compună un interior, de o rară și odihuitoare eleganță.

L. VIORESCU

nu știe să picteze. Și asta e lămurit: nu place nici acelor cari ignorează complet meseria, nici acelor cari zugrăvesc excesiv de bine.

Totuși Vioreșcu — prin neașteptatul viziunii lui, prin calitatea culoarei, prin nu știu ce primitiv și totuși clasic echilibru în compunere — este un pictor.

Îi lipsește doar atât: o abilitate manuală și o impertinență mondenă.

Când le va avea — va fi unanim recunoscut.

C. BACALU

ne prezintă o serie de peisagii, în cari melancolizarea culoarei — poate și a motivelor — pare a fi preocuparea d-sale de căpățenie.

E o atitudine, oarecum intelectuală, aceea, care — socotim — nu convine temperamentului d-sale, prin excelență optimist — și neocomplicit.

Iată pentru ce preferăm peisagiul d-sale cu casele albe, unde tușa vioale răspunde unei senzații sprintene și — nicidecum alterată în laboratorul cerebral.

D. Bacalu este — sau ar trebui să fie — pictorul impresiilor directe, ori a suvenirilor proaspete, simple, luminoase și clare.

LAURA COCEA

mult mai slab reprezentată ca anul trecut — și mult mai puțin unitară. Are, totuși remarcabile calități de culoare, pe cari, uncori — (poate din lipsa unei mai riguroase discipline) — nu știe să le folosească închiegat, potrivit unei logici cromatice interioare.

HENRI DANIEL

în al său „pahar cu spini” și „sticlă cu otravă” are evidente obsesiuni decadente.

Cu toată bizateria lor, ambele pânze interesează prin calitățile unui decorativ de o violență intimă — și oarecum resemnată.

LUCREȚIA MIHAIL

e iarăși la o altă răspântie. Poate la cea mai brutală din toate peregrinările d-sale.

În timpurile noastre, femeia e cuprinsă de febra masculinizării.

În toate manifestările publice — și intime — ține nu numai să egaleze pe bărbat, dar să-l și întrecă.

Socotind, greșit, că arta bărbatului trebuie să restrângă forța brută — femeia modernă s'a încapățânat să exagereze multe diformități, involuntare, ale sexului potrivit, să le monopolizeze și să le impună clanului.

În lupta aceasta, — năbușit scrâșnitoare și fără noimă — sufletul femeii a fost abandonat pe nisipul arenei și călcat în picioare, tocmai de amazoanele cari militau mai vajnic pentru ridicarea lui.

Păstrați-vă, doamnelor, sufletul — în artă și în toate — așa cum vi l'a lăsat bunul Dumnezeu: vibrant delicat — și simplu.

Veți cărștiga, astfel, asupra bărbatului cea mai glorioasă și neclintită izbândă.

GORI MIRCESCU

expune două pânze, prea mari față de concentrarea lăuntrică, insuficientă.

Au totuși o tehnică vioaie și o culoare acceptabilă.

MERICĂ RAMNICEANU

neindestulător reprezentată cu încercarea d-sale de portret — deși inteligent compusă.

RÓMEO STORK

cu cele două panouri, simbolist-decorative, nu ne spune încă nimic lămurit — cu toate că bănuim în ele născăpărul împrăștiat al unui temperament care cată să se adune și să se disciplineze.

P. DRAGOE

a făcut, desigur, un studiu tare atent în munții d-sale Sahini. Dar ce folos! Tabloul e monochrom până la neînțelegere — și gol.

SOROCEANU

deși cu înalte calități de culoare, e totuși puțin cam ilustrativ în „Omul și Primăvara” d-sale.

În schimb silueta poetului Bacovia, e cel mai concentrat, mai expresiv și mai obsedant portret, din câte s'au trimis anul acesta la Salon.

ȘT. DIMITRESCU

După o neglijare temporară a cromaticii — în care vremea a adâncit, cu neobișnuită îndărătnicie, problema stilului — pictorul acesta, de o netăgăduită puternică originalitate, se întoarce, veșnic proaspăt și viguros la vechea d-sale preocupare — culoarea — care a fost și

va fi suprema voluptate, și chemare, a sufletului său. — într-o veșnic aprinsă și nehotărâtă vibrație.

SABIN POP

e anul acesta mai puțin unitar ca realizare tehnică și viziune.

Poate și mai puțin adâncit, sufletește, de cât anul trecut.

Neapăsare? — sau grabă?

Ori cum, calitățile d-sale frumoase, claritatea și ritmul — calități eminamente latine — se evidențiază, cu prisosință, și acum.

IONESCU-SIN

cu cele două portrete: „Flăcăul” și „Viky” — de un realism aproape grafic, sever și spiritual — ne dă încă o dovadă despre frumoasele d-sale dispoziții pentru frescă.

„Tărănușul pe Olt” — operă quasi caricaturală compusă și greoi pictată — nu are calitățile de stil ale celor trei bucăți: nudul și portretele.

P. IORGULESCU

Abea dacă mai păstrează ceva din obsesiile iseriene, de cari suntem siguri — se va debarasa complet, pe măsura în care va adânci studiul culorii.

„Natura Moartă” și „Mușcata” sunt dovada drumului de eliberare pe care a pornit să pășească, frumos și vioi, artistul acesta, încă destul de tânăr și admirabil înzestrat.

L'am dori însă mai puțin grăbit — să cucerească.

N. N. TONITZA

LA CARABUȘ: revista „Așa e viața” de d. N. Kirițescu

Duminică, s'a deschis teatrul de vară „Cărăbuș”, sub conducerea d-lui Tănase, care este desigur un iscusit regizor și dibaciul împrumutător al lucrărilor bune, pe care le vede aiurca, adoptându-le cu generozitate chiar teatrului său.

Teatrul d-lui Tănase e în genere căutat. Mi s'a spus, că atunci când joacă la Timișoara, vin spectatori numeroși din satele și orășelele dimprejur și vadă pe Tănase, — ceace nu se prea întâmplă la trupele celelalte, care se duc cu misă și în propagandă.

În seara de deschiderea teatrului Cărăbuș, am văzut lume foarte multă.

Revista d-lui N. Kirițescu e fără îndoială cam lungă, are unele insistențe de siliri de glumă, care ar putea să lipsească. (Prea lungi scenele repetate cu iluzionismul și transformismul și prea de lungă durată scena cu abecedarul).

Încolo, desfășurarea episoadelor, simpatice, și antrenantă Gluma ușoară, picantă și necăută.

Foarte interesant decorul și chiar foarte bogat. Începând cu berzele, care aduc un nou român și sfârșind cu balețul amintirilor, scenele se succed într'un ritm de spornică vioiciune.

D. Tănase e desigur comicul cel mai pitoresc popular. D-nele Natalița Pavelescu, Marilena Bodescu, Lizica Petrescu, Violeta Ionescu, sprintene, cu vervă și întrecându-se să asigure succesul teatrului și izbânda revistei.

D-nii Codruș, Pisonec, Dan, Șerbănescu, Gheorghiu au sfârșit cu sinceritate în variate roluri și au dat un nimerit ansamblu.

Un foarte ales număr l'au dat admirabila dansatoare Ossie Rondje și dansatorul Nino.

Balețul destul de armonie, condus de Rosji-Rosji, Muzica s'globie și variată.

B. CECROPIDE

Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL.-SADIIONESCU

1. FILOSOFIE. MORALĂ.

Richet (Charles). — Știința metapsihică. În românește de Mihail Drăgănescu și P. Mușoiu. București (Tip. **Adevărul**), [1926], 63 p. Fig. Lei 50. (Biblioteca „Revistei Ideei”).

8 LITERATURĂ.

Bontea (Protoiereul Clement). — T. M. Dostoievski. Viața și operele lui. Focșani, (Tip. **Naum Gheorghiu**), 1926, 56 p. Lei 40.

Dragomirescu (Mihail). — Știința literaturii. Vol. I: Introducere în știința literaturii. Estetica literară. București, Editura **Institutului de Literatură**, 1926, 392 p. Lei 250.

Șerban (Marioara Dr. M.). — Studiu despre chestiunea shakespeariană Cluj, (Tip. **Viața**), 1926, 21 p.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

Caracostea (D.). — Izvoarele poemei Luceafărul. București, **Socec & Co.**, 1926, 36 p. Lei 10.

*) A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1.

Caracostea (D.). — Studii și Materiale pentru înțelegerea lui M. Eminescu. I. Două basme necunoscute din izvoarele lui Eminescu. București, **Socec & Co.**, 1926, 46 p. Lei 15.

Negrescu (Dr. I.). — Figuri culturale din trecutul Basarabiei. Chișinău, (**Impr. Statului**), 1926, 26 p. Fig.

a) Poezie.

Ion-Hotarele (Ion Th.). — Infrângeri. Poezii. București, (Tip. **Cartea Românească**), 1926, 108 p. Lei 50.

Tulliu (Nuși). — Poezii. Original și traducere literară. București, Editura **Societății Apostol Mărgărit**, 1926, XVI + 144 p. Lei 120. (Biblioteca națională a Aromânilor Vol. I).

b) Teatru.

Petrescu (Lucreția). — Anuța. Comedie în patru acte. București, **Cartea Românească**, 1926, 125 p. Lei 30.

Teleajen (Sandu) și **Adrian Pascu**. — Craiul Vânt. Poem dramatic în 3 acte (6-tablouri). Arad, **Librăria Diecezană**, 1925, 124 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 123—124).

c) Roman. Nuvelă.

Constant (Savin). — Autentice... Schițe vesele. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 110 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 128—129).

Costache Glumici. — Niță Pitpalac cu familia în Evropa. Noate de om umblat. București, **Universul**, 1926, 208 p. Fig. Lei 30. (Biblioteca ziarului **Universul** Nr. 6).

Dongorozi (Ion). — Signor Bertheloty. Schițe. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 126 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 130—131).

Rădulescu-Niger (N.). — Drama unei tinereți. Roman. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 280 p. Lei 55.

II. LITERATURĂ STRĂINĂ.

Tóth István. — A kulturfekskendő auzent alma két részben, nyolc képpen. Cluj, (Tip. **Providentia**), 1926, 98 p.

III. LITERATURĂ STRĂINĂ TRADUSĂ.

Hardy (Thomas). — Un caz de conștiință. În românește de H. Iuhă. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 57).

Poë (Edgar Allan). — Sistemul **Dr. Ca-**

REVISTE

□ **VIATA ROMANEASCA**, 1926. Anul XVIII, April No. 4:

Gib. I. Mihăescu, La „Grandiflora”; D. I. Suchianu, Note pe marginea cărților (Direndal, sau Arivismul-temă literară); Otilia Cazimir, Drum de sară; Al. A. Philippide, Proclamație; Paul Zarifopol, Despre metoda și stilul lui Proust; Lucian Blaga, Ceasornicul de nisip; I. Petrovici, C. Rădulescu-Motru; Matei B. Cantacuzino, Viața, Dreptul, Libertatea; Demostene Botez, La mănăstire (Vercerie, — Utrenie); Mihai D. Ralea, Disociații (Ceiace e nobil. — Artă și politețe. — Teoriile în fața faptelor. — Imoralitatea recunoștinței. — Celov. — Invenție și justiție. — Pesimism și complexitate. — Timbrul stilului. — Intimitate și familiaritate. — Nebunia și teoria cunoașterii. — Utilizarea sinuciderilor. — Discurs de ateu); Doctor Tudor Dumitrescu, Cronica științifică (Noțiuni asupra heredității); Const. I. Vișoianu, Cronica externă (Dela Locarno la Geneva); P. Nicanor & Co., Mîscellanca (În loc de cronică politică. — Cronică drumetilor: I. Petrovici, Raite prin țară; M. Sadoveanu, Drumuri basarabene și I. Simionescu, Orașe din România. — Dela redacție). Recenzii; Revista revistelor.

□ A apărut „Sburătorul” No. 4, cu articole, nuvele și poezii de E. Lovinescu, Hortensia Papadat Bengescu, Ticu Archip, F. Aderca, G. Nichita, Vladimir Streinu, Camil Baltazar, Sanda Movilă, Mia Frollo, Otilia Ghibu și cu articole critice care îmbrățișează întreaga activitate literară a ultimei luni, de E. Lovinescu, Pompiliu Constantinescu, F. Aderca, Vladimir Streinu, Tudor Șoimaru, M. Iorgulescu și Anton Holban.

MARELE PREMIU NASTUREL-HERESCU

□ Se știe că dintre premiile Academiei, cel mai important până anul acesta, când luara fînță și premiti a 50.000 lei, era marele premiu Năsturel-Herescu, de 12.000 lei, înființat prin testamentul donatorului dela 30 August 1873. Premiul se acordă din 4 în 4 ani și se decernă întâia oară lui Vasile Alecsandri pentru „Despot-Vodă” în 1881 („cea mai bună carte românească dela 15 August 1876. — 31 Decembrie 1880”).

„In 1885 nu s'a dat

In 1889 s'a dat lui A. Odobescu pentru „Scrieri istorice și literare”.

In 1893 nu s'a dat.

In 1897 lui G. Coșbuc pentru traducerea Eneidei din Virgiliu.

In 1901 nu s'a dat.

In 1905 lui I. Sârbu pentru Istoria lui „Mihailu Viteazul”, vol. I.

In 1909 nu s'a dat.

In 1913 lui G. Murnu pentru traducerea Iliadei din Homer.

In 1917 (în sesiunea din 1919) lui A. Vlahuță, pentru „Poezii”.

In 1921 lui Liviu Rebreanu pentru „Ion”.

In 1925 nu s'a dat, (Academia având să aleagă între colonelul N. Condeescu și Ion Minulescu, s'a abținut).

DIN STRAINATATE

□ Krishnamurti celebrul ascer indian pe care d-na Anie Besant îl anunțase lumii întregi ca pe un nou mesia, a sosit la Paris, îmbrăcat elegant și cu șapcă de volaj ca orice englez ce se respectă. Un teosof prieten intim cu Krishnamurti, neagă mesianismul său:

„Nu-i vorba de nici un Mesia. Nu există noi credincioși pentru că nu există un cult nou.

Krishnamurti e un ascer care de la vârsta de șapte ani a primit o educație religioasă specială azi are 33 de ani, e foarte instruit și cunoaște mai multe limbi.

Regula vieții pe care o predică adepților săi, și-i urmată de el este de o puritate riguroasă: alimentație vegetariană și în timpul izolarilor consacrate meditațiunii, interzicerea de a mânca vreun aliment fierț sau gătit în vreun fel oarecare: în timpul acestor izolări, omul trebuie să se întoarcă la puritatea primelor zile ale creației, când se hrănea cu produsele pământului așa cum le producea el. În sfârșit bărbații și femeile trebuie să păstreze o castitate absolută.

„Doctrina lui Krishnamurti? Caritate, milă, unire frățască a tuturor religiilor, înfrățirea popoarelor”.

Accasta a predicat și presupusul Mesia în sala Adyar la Paris, și va predică în Anglia, peste câteva zile. La întoarcere se va opri în Italia unde se va retrage pe Monte Genovese pentru meditație și rugăciuni.

□ Primii cinci membri ai Academiei germane înființată de curând în urma unei largi discuții, au fost numiți de ministerul instrucției publice, inițiatorul fondării Academiei.

Ei sunt: Gerhart Hauptmann, Thomas

Mann, Ludwig Fulda, Arno Holz și Hermann Stehr un scriitor silezian care e cel mai puțin cunoscut în străinătate.

La referendumul organizat de revista „Die Literarische Welt” printre cititorii săi, au întrunit mai multe voturi următorii scriitori: Thomas Mann 1.421, Franz Werfel 682, G. Hauptmann 594, Reiner Maria Rilke e al șaptelea cu 384 de voturi, Fritz von Unruh al zecelea, Heinrich Mann al 11-lea, Georg Kaiser al 15-lea, Arno Holz (unul dintre academicieni) al 12-lea, Hugo von Hofmannsthal al 19-lea, Alfred Kerr al 21-lea.

E demn de remarcat că cititorii acestei foarte răspândite reviste n'au binevoit să acorde nici un vot academicianilor numiți de ministru: Fulda și Stehr.

6 Iunie, 1716: A fost zugrumat de turci în închisoarea de poliție a lui Bostan-gibașa, învățatul cronicar muntean, Stolnicul Constantin Cantacuzino.

1920: S. Mehedinti și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „**Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale**”. Răspunsul a fost dat de I. Bianu.

8 Iunie, 1848: Eliade Rădulescu și Goleștii părăsesc Bucureștii pentru a începe revoluția la Islaz.

1862: A murit în București marele bărbat de Stat Barbu Catargiu.

1920: I. Lupas și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „**Nicolae Popea și Ioan M. Moldovanu**”. Răspunsul a fost dat de N. Iorga.

9 Iunie, 1912: A murit la Berlin marele scriitor I. L. Caragiale.

1923: M. Sadoveanu și-a ținut discursul de recepție în „**Academia Română**”, vorbind despre „**Poezia populară**”. Răspunsul a fost dat de G. Bogdan-Duică.

11 Iunie, 1866: Ioan Sbiera a fost numit membru al Academiei Române.

1920: Sextil Pușcariu și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „**Locul limbii române între limbile romanice**”. Răspunsul a fost dat de I. Bianu.

12 Iunie, 1848: Apare în București gazeta „**Pruncul român**”, condusă de C. A. Rosetti și Vinterhalder.

a) **Războiul României 1916—1918.**

(Istorie, Memorii, Impresii, etc).

Hodoroabă (Preot N. V.). — Din războiul de reîntregire. Note și impresii din campanie 1916—1918. Ediția II-a. București, **Cartea Românească**, 1926, 303 p. Lei 65.

b) **Biografie.**

Dragnea (Radu). — Mihail Kogălniceanu. Ediția II-a întregită și prelucrată. București, (Tip. **Române Unite**), 1926, 293 p. Lei 80.

91 **GEOGRAFIE. CALĂTORII.**

Adam (Ioan). — Constanța pitorească. Ediția II-a. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 288 p. Fig. Lei 60.

D. V. P. — La Constantinopol. Impresii și amintiri. Cluj, (Tip. **Fondul Cărților Funduare**), [1926], 23 p. + 1 pl. Fig.

Nansen (Fridtjof). — Spre Pol în întuneric și ghiță veșnică. Traducere de B. Marian. Ediția III-a. București, **H. Steinberg & Fiul**, [1926], 493 p. Fig. Lei 16. (Căminul Nr. 185-192).

tran și al Profesorului Puff. In românește de M. Straje și C. Iliescu. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 60).

Stevenson (R. B.). — Cadavre pentru disecție. Nuvelă senzatională. In românește de H. Blazian. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 64).

Bourget (Paul). — Răpirea... In românește de George Silviu. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 58).

Zola (Emile). — Bestia Umană. Traducere de Ion Pas. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 253 p. Lei 48. (Romanele celebre).

Bartsch (R. H.). — O aventură în timpul Revoluției (D-na Dorette și... natura). In românește de I. Mihalcea. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 61).

Karkawitzas (Andrei). — Vraja. In românește de N. Papamida. București, **Adevărul** [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 62).

Cehov (Anton). — Dragostea. In românește de M. Sevastos. București, **A-**

devărul, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 63).

Iucian (Valle). — Rosarito. In românește de Al. Iacobescu. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 59).

9 **ISTORIE. BIOGRAFIE.**

Balan (Teodor). — Lukian Kobilitza. Ein Beitrag zur Kenntnis der politischen Ereignisse der Jahre 1848 und 1849 in der Bukowina. Cernăuți, (Buchdruck. **Eminescu**), 1926, 15 p.

Beraud (Henri). — Ce am văzut la Moscova. In românește de A. P. N., cu un articol de D. Merejkowsky. Ediția I. București, **Universul**, 1926, 201 II p. Lei 40. (Biblioteca ziarului Universul Nr. 7).

Iorga (N.). — O mărturie din 1404 a celor mai vechi „Moldoveni”. București, **Academia Română**, 1926, 4 p.

Loghini (Constantin). — Anul 1848 în cultura și literatura Bucovinei. Cernăuți, (Tip. **Mitropolitul Silvestru**), 1926, 36 p.

Popa (Traian). — Documente privitoare la trecutul Românilor din vechiul scaun al Mureșului. Vol. I. Târgu-Mureș, (Tip. **Concordia**), [1926], 119 p.

E C O U R I

ACADEMIA ROMANA

La 25 Mai s'a deschis a 59-a sesiune generală a Academiei Române. Raportul d-lui V. Pârvan, secretarul general aduce informațiuni interesante în legătură cu activitatea și planurile doctei Instituții. Spicium din acest raport aceste rânduri despre critica situației materiale a Academiei. Singură perspectiva închiderii bibliotecii (cu începere dela 1 Ianuarie viitor) și ar fi suficient motiv de alarmă într'un Stat cu cât de elementare preocupări de cultură. Ceeace nu e cazul nostru :

„Nu-mi veți lua în nume de rău dacă dela început voi spune că întâlnirea noastră din acest an nu va fi întotdeauna o senină și plăcută orânduire de treburi științifice și administrative, ci adesea un izvor de gânduri neplăcute și de îngrijorări pentru viitorul vechei și glorioasei noastre instituțiuni naționale. În adevăr chestiuni ca aceea a localului, a funcționarilor noștri, a tipăriturilor, a achizițiilor, ne vor preocupa îndelung, fără puțința de a le da noi singuri soluția dorită. Academia fiind expropriată ca orice simplu particular, a sărăcit cu totul. Diferitele guverne nu au rezolvit până azi nici pentru ea, nici pentru tovarășele ei de suferință, Eforiile spitalelor civile, chestiunea revalorizării veniturilor ce aceste instituții au-aseră înainte de războiu. Iar Academia Română a rămas în spate cu Biblioteca națională a Statului român, pe care trebuie s'o îngrijească și întrețină în mare parte cu propriile ei mijloace. Comisia bugetară vă va arăta prin raport special că deficitul nostru anual la cheltuielile de întreținere ale bibliotecii va deveni chiar dela 1 Ianuarie viitor așa de mare, încât Biblioteca va trebui să fie închisă : în adevăr el se va cifra la suma absolut insuportabilă pentru noi de 1.800.000 anual“.

MEMBRII DECEDAȚI

În cursul anului Academia Română a avut de suferit pierderi însemnate în rândurile membrilor, români sau străini, activi, onorari și corespondenți.

Anghel Saligny decedat la 17 Iunie 1925, fost membru al secțiunii științifice, fost ministru al comunicației întemeietor dimpreună cu Duca, al ingineriei românești, autor al podului de peste Dușure ;

Dr. Toma Ionescu, marele chirurg, stins în 28 Martie a. e. ;

Ion Ursu, membru corespondent, profesor de Istoria Românilor la Universitatea din București, stins la 17 Oct. 1925.

Vasile Stroescu, membru de onoare din Maiu 1910, stins din viață la 13 Aprilie a. e., cunoscut cititor cultural ;

Vladimir Cavalier de Repta, stins din viață la 24 Aprilie, fost profesor la Universitatea din Cernăuți și metropolit al Bucovinei ;

Ion Slavici, marele prozator, stins la Pânciu la 20 August 1925, cel mai vechiu membru corespondent al Academiei, ales din 1882, la secția literară iar la cea istorică în calitate de colaborator al colecției Hurmuzaki ;

Dintre membrii străini :

Théophile Homolle, președinte al Institutului Franței și Uniunii Academice internaționale (+ 14 Iunie a. e.).

Albin Haller, membru al Institutului Franței, fost președinte al Academiei de Științe din Paris, (+ 29 Aprilie 1925).

Louis Vincent Guilouard, continuatorul operei lui Demolombe, unul din cei mai mari juriconsulți ai Franței (+ 26 Ianuarie 1925.)

LOCALUL ACADEMIEI

Intellectualul ca și cetățeanul de rând, trebuie să aștepte că actualul local al Academiei, a devenit de mult impropriu savanței instituțiuni. Sporirea colecțiilor bibliotecii ca și augmentarea serviciilor dau o urgență actualitate acestei chestiuni a localului.

Sugestiunile făcute de Secretarul d-voastre General în raportul general din sesiunea trecută asupra desvoltării ce trebuie să dăm viitorului local al Academiei au fost redate, discutate și amplificate de Comisiunea aleasă de d-voastre pentru studierea chestiunii localului. În numeroase ședințe Comisiunea a discutat modul de distribuție a încăperilor de care Instituția are nevoie și, reformând planurile dinainte de războiu, a ajuns să stabilească un plan de distribuție, care să servească de bază concursului printre arhitecți. Comisiunea a propus și d-voastre ați aprobat în ședința dela 15 Ianuarie publicarea concursului în condițiunile pe care le va arăta în amănunte Comisiunea localului bibliotecii într'un raport special.

Publicarea concursului s'a făcut în cursul lunii Ianuarie, distribuindu-se dela Cancelaria Academiei numeroșilor solicitanți interesați, programul condițiunilor concursului, împreună cu exemplarele din planurile întocmite de Comisiune, și s'a fixat termenul de prezentare a proiectelor pentru ziua de 1 Iunie curent.

Prin aprobarea dată asupra deschiderii concursului, d-voastre ați dispus în același timp ca cheltuielile ocazionale de ținerea lui să se acopere din suma de 1.000.000 lei, neangajată, din cele 10.000.000 lei puse de Ministerul Instrucțiunii la dispoziția Academiei încă din vara anului trecut pentru începerea construcției localului Academiei.

În urma acordării celor 10.000.000 după propunerile Comisiunii localului, ați hotărât ca să se înceapă prin a se construi unul din cele două depozite de cărți figurate în planul general, pentru motive care vă sunt bine cunoscute. În cursul lunii Maiu 1925 s'a dat prin licitație efectuarea lucrării d-lor Ingineri A. Ioanovici și P. Moecia, astfel că lucrarea a putut să înceapă în Iunie. Un raport amănunțit asupra mersului acestor lucrări vă va face colegul nostru d-l G. Balș, căruiu lați încredințat direcția construcției depozitului de cărți. Pentru desăvârșirea construcției începute, dar neterminată, și pentru continuarea lucrării celei mari, s'a alocat la distribuirea excedentelor bugetare din anul trecut de fostul Guvern, o nouă sumă de 10.000.000 lei, pentru care s'a intervenit ca să fie pusă la dispoziția Academiei“.

PREMIILE ACADEMIEI ÎN SEȘIUNEA 1926

□ Bucuria secretarului general e pe deplin justificată. Anul acesta s'au depus spre premiere din opere publicate un număr îndoit de cât anul trecut. Mai mult : la subiectele date de Academia au răspuns șapte lucrări în manuscris. Se știe că subiectele date n'au tentat niciodată. D. C. Rădulescu-Motru aducea, de curând, justificata critici sistemului de premii al Academiei și acestora cu subiecte date, în special.

Cum nu putem reproduce marele număr de opere prezentate la numeroasele premii ale Academiei vom arunca pentru unele premii, câteva pronosticuri înțelegând cât de platonice rămân aceste profeții. Ar fi de ajuns să ne gândim cât de inoperante au fost, anul trecut, indicațiile din public care designau la premiul național de proză pe Ion Slavici iar la marele premiu Năsturel al Academiei pe Ion Minulescu. De aceea preferințele

noastre n'au decât un titlu de curiozitate. Par a avea deci mai multe șanse :

La premiul Năsturel (4000 lei) : 1) **Demetrius V.** : Fecioarele ; 2) **Găvănescu** (general C) : India, Ocolul pământului în 7 luni și o zi, vol. II.

La premiul didactic dr. C. Păcuraru-Bianu (5000 lei) : 1) **Biciulescu Marin N.** : Desenul și modelajul la copii ; 2) **Lazăr prof. Victor** : Istoria Românilor pentru școlile normale și secundare de stat și minoritari Cluj 1924 ; 3) **Scriban August** : Gramatica limbii românești (morfologia) pentru folosința tuturor, Iași, 1925.

La premiul Demostene Constantinaide (4000 lei divizibil) : **Gheorghiu Mircea** : Stropt de întuneric și Lumină ; Cânteele clipei ; 2) **Negrescu Dr. I.** : Influențele slave asupra fabulei românești în literatura populară scrisă etc. ; 3) **Stamatiad Al. T.** : Poezii : Câțiva scriitori.

La premiul Dr. Aurel Cosma (100.000 lei) : **C. Moisil**, cu 19 lucrări de numismatică și sigilografie.

La premiul Statului Gh. Asachi (50.000 lei) : **Hamangiu C.** : Codul civil adnotat etc. etc., 5 vol. Buc. 1925.

La premiul Grigore C. Angelescu (4000 lei) : **Zaborovschi Virgil** : Politica externă a celor trei Principate, Țara Românească, Transilvania și Moldova dela asediul Vienei (1683) până la moartea lui Șerban Cantacuzino și suirea pe tron a lui Constantin Brâncoveanu (1688) ; Buc. 1925.

La premiul Adamachi (5000 lei, divizibil) : 1) **Enescu Ioan și Colțescu Ioan** : Cerealele românești și standardizarea lor ; 2) **Dobrescu Dr. I. M.** : Meteorologia agricolă ; 3) **Zaverghiu-Theodoru Dr. M.** : Noțiuni de igienă specială, puericultură, medicină și farmacie domestică, Ed. II-a p. cl. VIII lie.

SCRIITORII

□ D-l Ion Gane, autorul „Zărilor de altădată“, va tipări în editura bibliotecii „Semănătorul“ de la Arad un volum de traduceri în versuri, intitulat „Ritmuri străine“.

DIN STREINATATE

□ Dint'o anchetă asupra romanismului dăm aceste păreri ale lui Paul Valery :

„Romantismul? Ce-i asta? Nimeni n'o poate spune. O epocă e totdeauna clasicismul sau romantismul altuia. Eu compar romanticii cu niște aventurieri ; sosesc într'o țară ; o revoluționează.

„După trecerea lor, aproape singurii ordina se reorganizază. Această ordine e esența clasicismului. Totdeauna există o perioadă de destrăbălare care urmează unei perioade de construcție. Priviți epoca numită romantică și aceea care a urmat-o. Poeții parnasieni regularizează torentul poetic al lui Victor Hugo și precizează forma molatecă a lui Lartine. Romanul naturalist însănătoșește imaginația din „Natzchez“ și „Bug-largal“.

Redactor **PERPESSICIUS**

